TÓTH PÉTER

PÁLYÁZATA

A SZEGEDI NEMZETI SZÍNHÁZ

FŐIGAZGATÓI MUNKAKÖRÉNEK BETÖLTÉSÉRE

2023.

Tartalom

Motiváció....4
Rövid helyzetértékelés....6
A MI színházunk MINDENKI színháza....9
Céljaink....11
Művészettel nevelés....12
Művészeti nevelés....13
Határon átívelő együttműködések....13
A Színház, mint kulturális központ, a Színház, mint találkozóhely....13
„Színnovációs" műhely....14
Ízlés, mérték, tehetség, tudatosság....14
Nézőszám vs. előadásszám....15
Tájelőadások/vendégjátékok....16
Színházpedagógia....16
Humánerőforrás....17
Új utak, új lehetőségek....17
Épület/infrastruktúra....19
Műszak/háttérmunkások....21
Prózai tagozat....22
A társulat....24
A család színháza....25
Új szerzők, új művek....26
Ösztöndíj....27
Együttműködés....29
Opera tagozat....31
A múlt nehéz öröksége....32
A jelen problémái....32
A Szegedi Operastúdió....33
Szegedi Opera....34
Operett....35
Musical....35
Énekkari és tánckari művészek....37
Szegedi Kortárs Balett....37

Szegedi Szabadtéri Játékok 38
Dóm téri játékrend: 38
Újszegedi Szabadtéri Színpad játékrend: 39
REÖK-palota 41
Kortárs kiállítótér 42
Kamarakoncertek/Előadások 45
Stúdiószínpad 45
Megállószínház 45
Reprezentációs központ 46
Gazdálkodási és költségvetési elképzelések 47
Sarokpontok 47
Bevételek 48
Kiadások 50
PR, Marketing 51
Rendszerben gondolkozva 53
Összefoglalás 59
A 2024/25-ös évad terve 60
Nagyszínházi bemutatók 60
Kisszínházi bemutatók 60
Reök stúdiószínpad bemutatók 60
Szabadtéri Játékok 61
Záró gondolatok 62
Mellékletek 64

Motiváció

A Szegedi Nemzeti Színházról először Zeneakadémiai éveim alatt hallottam. Nem volt olyan operabemutató Szegeden, melyről ne írt volna hosszú, akár négy-öt oldalas elemző és többnyire nagyon pozitív kritikát a korszak egyetlen nyomtatott szaksajtója, a *Muzsika*. A leírások annyira részletesek, láttatóak, annyira mélyrehatóak voltak, hogy olvasás közben szinte a színház nézőterén éreztem magam, beszívva a színpad semmivel össze nem téveszthető levegőjét, hallva az Oberfrank Géza dirigálta zenekart, énekeseket. Néhány évvel később már a Magyar Állami Operaház munkatársaként volt szerencsém személyesen is megismerni az addigra főzeneigazgatóként a fővárosba szerződött karmestert, aki Vaszy Viktor működése után újra az operajátszás térképére helyezte Szegedet.

Még Zeneakadémista koromban bekerültem az ország legnagyobb és legreprezentatívabb színházába, a Magyar Állami Operaházba. Petrovics Emil tanácsára végig próbáltam számos területét a működésnek. Ültem a súgólyukban, álltam a világosítók mellett, figyeltem az ügyelők munkáját, felügyeltem a statisztákat, színpadi zenészeket, és ha kellett, feliratoztam az idegennyelvű előadásokat. Dolgoztam rendezőasszisztensként Szikora János (*Salome*) és Szinetár Miklós (*Tannhäuser*) mellett. Jónéhány produkciót követtem nyomon az első megbeszélésektől a díszletállító próbákon át az éjszakai világításig és a bemutatóig. És számos este voltam ügyeletes rendező az éppen futó előadásokban. Az az izgalom, melyet a hét óra hét perckor az ügyelő „Tessék karnagy úr!” rituális mondatának elhangzásakor éreztem, ma is visszaköszön, ha nézőként meglátom a zenekari árok szélén felbukkanó karmestert.

Már a diplomám évében belekóstolhattam mind a színházi-zene, mind a vidéki színházi élet különös, hermetikus világába. A Nyíregyházi Móricz Zsigmond Színházban Schlanger András rendező mellett tanultam a szakmát. Évente két-három, néha ennél is több színpadi műhöz írtam kísérőzenét. S mivel egy vendég zeneszerzőnek nincs más dolga – és a kilencvenes évek elejének Magyarországán amúgy sem kínálkozott túl sok lehetőség –, reggeltől éjszakáig a színházban töltöttem

az időmet. Láttam hogyan élnek a színészek, láttam, hallottam, érzékeltem a mindennapi problémáikat, küzdelmüket a szereppel, a rendezővel, a színésztársakkal az olvasópróbától a premierig. Kezdetben Nyíregyházán, Debrecenben, Miskolcon, Győrben, Szolnokon voltam rendszeresen visszatérő alkotótárs, később a Budaörsi Játékszínben, az Újszínházban a József Attila Színházban, legutóbb pedig az Újszegedi Szabadtérin is dolgozhattam. Ez a közel tíz év, míg aktív színházi zeneszerző voltam, alapvetően meghatározta az életemet, gondolkodásmódomat. Mind zeneszerzőként, mind zenedramaturgként, mind zenés produkciók betanítójaként, mind színházról gondolkodó értelmiségiként. Átélhettem azt a Janus-arcú életet, melynek egyik oldalán a siker, fény, csillogás, zúgó taps, másik felén a többnyire nyomorúságos színészlakások magánya áll.

Büszke vagyok rá, hogy első operámat, az *Árgyélus királyfit* két hónappal a kolozsvári premier után éppen a Szegedi Nemzeti Színház mutatta be, mint ahogy arra is, hogy számos felkérést kaptam Szeged városától, kezdve az *Egyházzenei hónap* számára komponált kórusművemtől, az *Ave maris stella-tól* a *Prospero,* vagy a nagy szegedi árvíz évfordulójára komponált *Resurrectio* című zenekari művekig. Legutóbb a Szeged Városi Kórusegyesület felkérésére komponált *Pünkösdi kantátám* bemutatóján állt többszáz énekes a Szegedi Nemzeti Színház színpadán.

Tizenhárom éve élek és dolgozom Szegeden. Tizenegy éve van itt lakásom, itt élnek barátaim, kollégáim. Szegedinek érzem magam.

Rövid helyzetértékelés

A dél-alföldi régiónak nem pusztán a társadalmi tagoltsága és a geopolitikai helyzete rendkívül összetett, hanem kulturális identitása is. Állandóan változó és gyakran kiszámíthatatlan irányba haladó világunkban nehéz, ha egyenesen nem lehetetlen, egy biztosnak tűnő jövőkép felállítása. Pedig pontosan arra lenne szükség, hogy ebben az értékcsökkent világban, a színház, mint kulturális, társadalmi, oktatási bázis felmutassa azokat az értékeket, melyek meghatározhatják a jövőt. Ezért kívánjuk a Szegedi Nemzeti Színház - Szegedi Szabadtéri Játékok - REÖK hármasát nem pusztán kulturális tartalommal megtölteni, hanem egyfajta önálló kreatív ipari potenciálként is a kereslet-kínálat optimalizált rendszerébe integrálni. Ennek lehetőségét 3 stratégiai alappillér kiépítésében és megvalósításában látjuk:

A magas minőségű művészi munka és brand-építés

Mindhárom egységnek, a Szegedi Nemzeti Színháznak, a Szabadéti Játékoknak és a REÖK, mint Regionális Összművészeti Központnak is az a küldetése, hogy a társadalom minden rétegéhez képes legyen szólni. Ezt pedig csak e három intézmény előre egyeztetett, tematikus évadainak rendszerében lehet megtenni. Létre kell hozni egy, a nemzetközi kitekintésben is jól artikulálható, önazonos brandet. Mivel gazdaságilag nem fogjuk tudni felvenni a versenyt a kiemelt kulturális intézményekkel (Művészetek Palotája, Magyar Állami Operaház, Nemzeti Színház), így ennek eléréséhez csak a magas színvonalú művészi munka az egyetlen esély. Ennek függvénye, hogy a csapat, aki mindezen dolgozik, beleértve a színészt, táncost, rendezőt, marketing osztályt, műszakot és minden e körhöz kapcsolódó munkatársat, egyként kívánjon fejlődni, egyként lássa a lehetőséget a kihívásban, valamint együtt érezzék a siker és elismertség tapson túli megbecsülését.

A fejlődés terei

A fejlődés fizikai és szellemi terei nyújtanak lehetőséget arra, hogy új irányokat, új generációkat, a társadalom és a kor kihívásaira adott adekvát válaszokat tudjunk megfogalmazni. Ennek megfelelően keresnünk kell a lehetőségét:

- a technológiai fejlődés hozta világgal történő összekapcsolódásra,
- a kapcsolatoknak, melyek kiemelik a színházat a művészet közegéből és társadalmi szinten is értelmezhető, és a populáris kultúra egészének szóló megmozdulások és a szociális felzárkózást segítő, a régió lakosságát pozícionáló térként jelenik meg,
- mint ahogy keresnünk kell a kapcsolatot az egyénnel, hiszen a közel 100 esztendős szabadtéri játékok épp úgy, mint a Fellner és Helmer által megálmodott polgáriasodott szegedi színház, valamint a szecesszió egyik kiemelkedő épületében helyt kapó Regionális Összművészeti Központ is az egyént, az embert keresi. A világ hangos zaját ellenpontozza az ember és a benne rejlő innováció, gondolat, érzés, jellem.

Épített örökség és infrastruktúra

A fentiekben említett intézmények kiemelkedő történelmi sikerének egyik záloga, hogy megalkotásuk során az idő kikezdhetetlenségét tűzték ki célul. Mára mind a színház épülete, mind a szabadtéri megkopott. Természetes, hogy beruházások indítása és lebonyolítása nem tud működni kormányzati támogatás nélkül, viszont számos olyan fejlesztési terület is létezik, melyek bővítése, kiszolgálása a belső erőforrások jól pozícionálásával, városi segítséggel, összefogással és kreativitással is elérhető.

- Színészlakások

A színészlakások állapotának javítása, azok bővítése elengedhetetlen, ha olyan európai színházat kívánunk megteremteni, ahol nemzetközi produkciók és nemzetközi művészek jelennek meg.

- Technika

Ezen felül a technikai rendszerek korszerűsítése (fény- és hangtechnika, 3D hangzás, a led-fal kapacitás bővítés stb.) nem csak az energiatakarékosság, energiahatékonyság tekintetében jelentős, hanem a mai produkciók elvárt kötelező eleme is.

- Infrastruktúra

Az épület infrastruktúrája, bennne a színház és a szabadtéri színpadi és kiszolgáló egységeinek felújítása, cseréje, átépítése, technikai fejlesztése elengedhetetlen. A tudatos tervezés során egy ilyen szintű felújítási munkának nem csak a beruházói oldalát kell megtervezni, hanem azt az átmeneti időszakot is, mely során a színház és játszás rendje átalakul. Ennek kidolgozása, az évad jól pozicionálása legalább olyan fontos – főleg a nézők esetében – mint a beruházói logisztika és koordináció.

- Környezettudatosság

A színház és szabadtéri ökológiai lábnyomának szűkítése mindannyiunk környezettudatos, szemléletformáló feladata. A színház, mint gyár, rengeteg díszlet, jelmez, kellék, eszköz folyamatos felhalmozásával dolgozik, ebből következően nagy hulladék előállító. Ennek újragondolása szükséges, valamint a felhasznált anyagok újra-hasznosításának lehetősége.

A MI színházunk MINDENKI színháza

avagy elképzelésünk szerint milyen lesz a megújult Szegedi Nemzeti Színház?

A huszonegyedik században a színháznak új kihívások elé kell néznie. Nem elég csupán önmagát reprodukálnia, naponta új, divatos ruhába öltöznie, hanem válaszolnia kell arra az alapvető kérdésre, hogy miért is létezik tulajdonképpen? Ha a színház a mindent elözönlő médiadömping ellenében meg akar maradni, meg akar újulni, akkor nem csupán azt a bizonyos, sokat idézett tükröt kell odatartania a társadalom és a nézők elé, hanem vissza is kell térnie közösségi gyökereihez, eredeti hivatásához: az emberek szolgálatához.

Peter Brook híres megállapítása szerint a színházhoz három tényező szükségeltetik, és ha ezek közül egy is hiányzik, akkor már nem beszélhetünk valódi színházról. Ezek: egy üres tér, egy színész és egy néző. Ma leginkább a néző az, akiről elfeledkezünk.

Nem hiszünk abban a színházban, amely kevesekhez szól. De nem hiszünk a gondolatok nélküli, a közönséget csupán fogyasztónak tekintő, kizárólag a pénztárra kacsintgató, sekélyes bulvárszínházban sem. Mi Shakespeare és Moliére színházában hiszünk, ahol a halaskofától a művelt arisztokratáig mindenki megtalálta azt az élményt, amiért kifizette a belépő árát.

A polgárok azért építettek színházakat szerte Európában és a világon, hogy művelődjenek, hogy nemzeti irodalmukat és nyelvüket, zenei kultúrájukat ápolják, hogy be tudják fogadni azokat az eszméket, ideákat, amelyek gazdagították, nevelték, tanították az egymást követő nemzedékeket.

Nem hiszünk sem a lila, a közönséget lenéző, csak kiválasztottak számára érthető, többnyire divatos külföldi előadásokat másoló, de eredetinek eladott trendi elitszínházban, sem pedig a szórakoztatásnak álcázott, olcsó és legtöbbször színvonaltalan portékát kínáló kirakatszínházban.

Egy korszerű, európai léptékű népszínház a célunk

A megújult Szegedi Nemzeti Színház egy *korszerű, európai léptékű népszínház* lesz. Minden közönségréteget szeretnénk megszólítani. Azokat, akik eddig is kitüntették bizalmukkal a színházat, és mindazokat (a gyermekeket, a középiskolásokat, az egyetemistákat és a felnőtt polgárságot) akik ilyen, vagy olyan okokból eddig távol maradtak.

A *gyermekek és családok* számára a nagyszínpadon kínálunk színvonalas, látványos előadásokat, neveljük a jövő színházszerető közönségét. A középiskolásoknak a stúdiószínpadon *rendhagyó színházi esteket és beavatószínházakat* szervezünk, amelyek tanulmányaikhoz, a színház, a magyar irodalom és a zene iránti érdeklődésükhöz nyújtanak segítséget.

A prózai bemutatókon túl a hagyományosan zenekedvelő szegedi közönséget is igyekszünk becsalogatni a színházba: operákat, zenés darabokat, *ősbemutatókat* viszünk színre, esélyt adva ezzel a tehetséges hazai szerzőknek. A színház stúdiójában *kísérleti jellegű,* experimentális előadásokat hozunk létre az új színházi formákra fogékony, fiatal közönség számára. Hasonló adottságú színházakkal *előadásokat cserélünk*, nagyszínházi és stúdió előadásokat egyaránt.

A Szegedi Nemzeti Színház *társulata* stabilizálódik, megerősödik. Hangsúlyosan számítunk a színház tehetséges, fiatal színészeire, és azokra a művészekre, akik eddig is meghatározó, közönséget vonzó szerepet vállaltak a teátrum művészi arculatának kialakításában. Anyagi lehetőségeinkhez képest szeretnénk, ha a színház megszépülne, barátságos, korszerű, *új arculatot* kapna, hívogatóvá válna: legyen a színház és környéke egy új *közösségi találkozóhely* a város polgárai számára.

Szeretnénk, ha a Szegedi Nemzeti Színház a kultúra, a polgári közösségteremtés közterévé válna, és olyan művészeti műhely lenne – vonzó szellemiségű szalon, áhítatos csendre intő templom, gondolkodásra ingerlő vitafórum –, ahová lelküket is ünneplőbe öltözve lépnének be az emberek.

Szeretnénk, ha a Szegedi Nemzeti Színház a nemzeti önismeret és kultúra olyan köztere lenne, ahol mindannyian, nézők és művészek együtt élnénk át a gondokkal teli jelent, őriznénk múltunk értékeit, és építenénk lelkünkben a jövőt.

Szeretnénk, ha a megújuló Szegedi Nemzeti Színház mindannyiunk számára – Latinovits Zoltán szavával – a boldogságteremtés vára, temploma, palotája lenne.

Céljaink

Minden alkotás – és egy színház vezetése, irányítása a legösszetettebb csoportos alkotás – egy vízióval kezdődik. Egy elképzelt, néha talán idealizált jövőképpel, mely megmutatja az irányt, kijelöli az utat az alkotó(k) számára. A vízió nem délibáb, hanem elérni kívánt cél.

Mik ezek a célok?

A legtöbben ilyenkor a nézőszám növelését, a bevételek látványos emelkedését említik első helyen. Pedig ezek másodlagos jelenségek csupán. A nézőszám és vele együtt a jegybevétel akkor növekszik, ha **minőségi előadásokat** hozunk létre. Olyanokat, amikért érdemes színházba járni. Amiért érdemes jegyet venni. Amiért érdemes ünneplőbe öltöztetni a testet, lelket. Ugyanazért az előadásért akár többször is. Mert az élő zene, élő színház varázsa éppen ebben van; nincs két egyforma előadás, nincs két egyforma élmény!

Szeretnénk visszahozni azt a (több hullámban megjelenő) színházi aranykort, amikor olyan színészóriások léptek fel esténként, mint Jávor Pál, Nemenyi Lili, Rajz János, Dayka Margit, Kiss Manyi; amikor egy szegedi operabemutató lett az évtized legjobb operaelőadása (*1987. Verdi: Macbeth*), az operaelőadásokat pedig nem kisebb szegedi sztárok énekelték, mint Simándy József, Moldován Stefánia vagy éppen Gregor József. A névsor természetesen hosszan folytatható.

Ma sok szegedi értelmiségivel találkozhatunk a budapesti színházakban, hangversenytermekben. Sikk Budapestre utazni egy jó előadásért a Művészetek Palotájába, a Zeneakadémiára vagy a Magyar Állami Operaházba. De még jól

emlékszünk arra az időszakra is, amikor a pesti közönség – ifjúkori önmagamat is beleértve – szállt vonatra, ült autóba, hogy megnézze egy-egy vidéki színház híres/hírhedt előadását.

A kulturális érdeklődés iránya tehát igenis megfordítható. Célunk, hogy ne Szegedről járjanak az emberek Budapestre kultúráért, hanem a fővárosi – és természetesen az ország más településein élő – emberek jöjjenek Szegedre SZÍNHÁZAT látni. Ez -a korabeli beszámolók szerint-, nem lehetetlen, hiszen volt idő, mikor Budapestről külön vonatokat indítottak egy-egy jeles szegedi előadásra.

Művészettel nevelés

Közhely, hogy nem lehet elég korán kezdeni a művészettel nevelést. Közhely, de mégsem tesszük igazán jól. Mi ennek az oka? Talán az, hogy félünk a kudarctól, félünk attól, hogyha a gyerekek nehézségbe ütköznek, elutasítják a befogadást. Éppen ezért megpróbálunk lemenni arra a képzelt szellemi színvonalra, amiről feltételezzük, hogy gond nélkül veszik majd az akadályt. De mivel nincs igazi akadály, nincs erőfeszítés, a gyerek hamar megunja a rágógumi kultúrát. Rosszminőségű rajzfilmekkel tömjük, gépzenével etetjük őket, pedig minden gyerek nyitott füllel és mindent befogadni kész szívvel kezdi meg az életét. Saját bőrünkön, és éppen a Szegedi Nemzeti Színházban tapasztalhattuk, hogy kellő szervezéssel, alaposan átgondolt darabválasztással, igényes kivitelezéssel olyan 6-12 éves gyerekeket is évekre szóló színházi élményhez lehet juttatni, akik soha nem láttak, hallottak korábban ilyet.

A nézőnevelés nem pusztán azért feladata a színháznak, hogy a következő generációk is értői és befogadói legyenek az átörökített értékeknek, hanem hogy olyan értékpolarizációk jöhessenek létre, mely során a felnövő fiatalok saját értéktartományukban jól elhelyezhető gondolkodást képviselve, ne csupán szemlélői, hanem alkotói, alakítói legyenek saját környezetüknek.

Művészeti nevelés

Szegeden töltött 12 évem folytán biztosítottnak látszik a szoros együttműködés az SZTE Bartók Béla Művészeti Karával. Ahogy a Szegedi Szimfonikus Zenekar nem csupán partnere, de lényegében bázisa is a művészeti kar hangszeres hallgatóinak, úgy a Színház az elsődleges partnere kell legyen az operaszakos fiatal énekeseknek. Terveink között szerepel a Szegedi Operastúdió megteremtése, melyről részletesebben később írok majd.

Határon átívelő együttműködések

Szeged a Dél-Alföldi régió legjelentősebb városa. Komoly lehetőséget látunk a határon túli nagyvárosokkal való együttműködésben. Szabadka, ahol Blaha Lujza is kezdte a pályáját, vagy Arad, Jávor Pál szülővárosa, lélekszámát tekintve Szegedhez mérhető. A kétszer népesebb Temesvár, ahol operajátszás is van, állandó partnere lehetne a Szegedi Nemzeti Színháznak. Ezek az együttműködések jelenleg kiaknázatlanok. Nem csupán arra gondolunk, hogy az említett nagyvárosok színterei lehetnek egy-egy vendégjátéknak, de közelségük miatt potenciális nézőkként is gondolhatunk rájuk. Elsősorban nyilván a Szegedi Szabadtéri Játékok rendezvényein. A határon túli közönség bevonása realitássá válik a Szeged-Szabadka vasútvonal átadásával, mely negyven percre rövidíti le a két város közti távolságot.

A Színház, mint kulturális központ, a Színház, mint találkozóhely

Évtizedekkel ezelőtt elindult az a nemzetközi folyamat, melynek során a nagy presztízsű, odáig szigorú zártság mögött dolgozó kulturális intézmények, koncerttermek, színházak kinyitották kapuikat a nagyközönség előtt. Nem csak képletesen egy-egy épületlátogató nyílt nap erejéig, hanem falakat bontva, üvegportálokat építve az embereket becsalogatták az épületbe. Van, ahol kávéház nyílt, van, ahol étterem, máshol könyves-, vagy hanglemezbolt. Rájöttek ugyanis,

hogy azok az emberek, akik rendszeresen betérnek az épületbe, otthonosabban érzik magukat, kevésbé tartanak a „magas kultúrától", könnyebben vesznek jegyet egy-egy eseményre. Ez az elképzelés Szegeden a REÖK palotában már évek óta működik. Miért ne működne a város másik jelképes épületében, a 140 éves Nemzeti Színházban is?

„Színnovációs" műhely

Egy olyan nagy múltú kulturális bázis, mint Szeged, nem csupán alkotója és befogadója a kulturális értékek sokszínűségének, hanem életre hívója azon szakmai kooperációknak, melyek innovációt teremthetnek a kultúrában. Ezért fontosnak tartjuk, és támogatjuk, hogy ne csak a hazai színházi világ felé nyissa ki kapuit a szegedi teátrum, hanem olyan hazai kulturális menedzsmentek és kreatív kezdeményezések előtt is nyitottak legyenek a lehetőségek, akik számára akár az infrastrukturális, akár a marketing, vagy művészképzési támogatás önmagában is elegendő, hogy fúziót teremtsenek a Szegedi Nemzeti Színházzal. Ennek lehetőségét pályáztatás során kívánjuk megvalósítani, hiszen társadalmi felelősségünk, hogy a fejlődést szolgáljuk.

A kreatív ipar, mint a régió kiemelkedő iparága, fontos potenciákat rejt magában, melyeket idejében felismerve, jól felépített, tudatos üzleti modellként kell és lehet a jövőben kamatoztatni. Ennek lehetőségét kívánjuk beemelni a színház és kulturális gondolkodásba.

Ízlés, mérték, tehetség, tudatosság

A társadalom folyamatosan kérdéseket fogalmaz meg, melyekre sem a politika, sem az oktatás, sem a munkaerőpiac nem képes adekvát válaszokat adni. Erre csupán a kultúra képes. A színház érzékelni és értékelni is képes a körülötte zajló eseményeket, képes rá, hogy néhány órára kiszakítsa a nézőt a saját realitásából, szembesítse önmagával, érzelmeivel, gondolatokat ébresszen és válaszokat adjon.

Céljaink megvalósításához folyamatos együtt gondolkodás és közös akarat szükséges. Mind az állam, mind a városvezetés, mind a szegedi polgárok részéről. Ez azt is jelenti, hogy hangsúlyozottan depolitizált színházat szeretnénk, melyet nem sajátít ki egyetlen ízlés vagy ideológia sem. Tudatos tervezéssel, a tehetségek támogatásával, a minőségből soha nem engedve, de sokféle igényt kielégítve tervezzük programjainkat. Olyan előadásokat álmodtunk meg, melyek folyamatos visszacsatolást biztosítanak a társadalom újabb meg újabb kérdéseire, mint amilyen az emberi létezés, a család és társadalom, a múltunk, jelenünk és jövőnk. A színházi formanyelvek sokszínűségében hiszünk, de nem az öncélú önmegvalósító színházban. Az ember és a problémái sokfélék. Ezért az ezekre reflektáló műalkotások is nagyon sokfélék lehetnek. Egy néhányszereplős vígjáték vagy tragikomédia épp úgy ezekre kíván választ adni, mint a kortárs balett vagy a klasszikus opera és operett előadások.

Nézőszám vs. előadásszám

Örök figyelmet követel magának a nézőszám kérdése. Legyen magas a nézőszám, legyen kellő számú előadás! Ez általános igény. De vajon a magas előadásszám nem oltja-e ki az összнézőszámot? Lehet-e a kisebb repertoárral is magas nézettségi mutatót produkálni? A válasz: igen! Bár a 2021/22-es évadban több mint 100.000 néző tekintette meg a színház előadásait, de átlagosan nem nőtt a nézők száma, ma is kb. ugyanannyian váltanak jegyet, mint korábban, de ez a nézőszám most több előadáson osztozik. A színházvezetés adatai szerint 2022. január 1-től december 31-ig a Nagyszínház 118 előadást tartott összesen 22.425 nézőnek. Ez átlagosan 190 nézőt jelent előadásonként. Egy hatszáz fős színházteremben! Ez a szám jól mutatja a gazdaságtalan működést. Ha nem nő érdemben a fizető nézők száma, nem érdemes újabb és újabb előadásokat kitűzni. A gyenge házak előtt játszó, ugyanakkor túlhajszolt színészek, zenészek és technikai személyzet demotiválttá válik és nem képes minőségi előadásokat produkálni.

Tájelőadások/vendégjátékok

A szegedi az egyetlen olyan vidéki színház, ami nem él(t) a Nemzeti Színház felajánlásával, és nem megy rendszeresen vendégjátékra. Ez érthetetlen és tarthatatlan. Ha meg akarjuk mutatni magunkat a hazai és határon túli közönségnek, akkor meg kell ragadni minden lehetőséget, rendszeresen fel kell lépni az anyaszínházon kívül is. Jelen kell lenni a fesztiválokon, jelen kell lenni minden olyan fórumon, mely bemutatkozási, megmérettetési lehetőséget kínál. Ha nem lépünk ki ebből a jelenlegi zárt világból, óhatatlanul is becsapjuk magunkat, munkánk belterjessé válik, önértékelésünk torzul.

Meggyőződésem szerint két irányba is el kell indulni:

1. Fesztiválok és budapesti jelenlét.
2. Aktív részvétel a régió színházi életében.

Ez utóbbira nagyon nagy igény lenne a vidéki, társulattal nem rendelkező színházak, kulturális központok és jól felszerelt művelődési házak részéről, melyek most is évados bérlettel várják a szűkebb környezetük lakóit. Ez látszólag és talán valóságban is csak egy kicsi piaci rés, viszont annál nagyobb a színház feladata a felépítendő színházi brand üzenetének közvetítésével.

Színházpedagógia

Az elmúlt évek sikertörténete. Jelentősége és fontossága megkérdőjelezhetetlen. Jelenleg három korosztályra bontott drámapedagógiát visz a színház. A foglalkozások és az osztálytermi előadások kimondottan eredményesek. Ennek segítségével sikerült új nézőket a színházba csábítani a 8-18 éves korosztályból. Kállai Ákos drámapedagógus, színházi drámainstruktor fiatal, agilis, ügyes pedagógus, aki hatékonyan készíti elő akár a beavató előadásokat, akár a repertoár előadásainak háttérbeszélgetéseit. A színházpedagógia és a színházi nevelés a jövő nézőinek integrálása kiemelt feladat kell legyen a továbbiakban is. Mindez igaz a zenés

műfajokra is. Az a közönségnevelő munka, amelyet Dinyés Dániel, a Szegedi Nemzeti Színház jelenlegi zeneigazgatója folytat, mindenképpen érték, és mint ilyen, megőrzésre, folytatásra méltó. E sorok írója mindenképpen feladatának tekinti, hogy ezt a jelenlegi értéket továbbra is megőrizze, esetleg integrálja későbbi munkájába.

Humánerőforrás

A velünk élő érték, a velünk élő hagyomány

Szeged kulturális élete számos kiemelkedően fontos és értékes személyiséggel dicsekedhet. Pál Tamás karnagy úr, vagy Gyüdi Sándor igazgató-karnagy úr tudása, tapasztalata országos összehasonlításban is egyedülálló, amely mindenképpen megőrzésre méltó. E pályázat főszereplői magától értetődő módon remélik, hogy e tudás megfelelő becsatornázásával sikerül olyan művészi szintézist létrehozni, amely Szeged zenei életének minden bizonnyal javára válik.

Egy jól működő színház alappillére a humánerőforrás. Alulfizetett, túlterhelt műszakkal, művészekkel és adminisztratív kollégákkal nem lehet jó eredménnyel dolgozni. Meg kell vizsgálni és össze kell hangolni a különböző területek különböző igényeit, motivációit. Összehangolt, jól tervezett és jól tervezhető munkabeosztással könnyíthetők a kollégák terhei.

A fluktuáció csökkentésének két módja lehet. Az egyik az anyagi megbecsülés, mely nem jellemző a művészeti életre, a másik a motiváció. Olyan feladatokat kell találni és kínálni a kollégáknak, melyek művészi fejlődést jelenthetnek, és növelik a belső elégedettség érzését.

Új utak, új lehetőségek

A Covid okozta kétéves leállás, majd a gazdasági válság és a rezsiár növekedés rákényszerít mindenkit az újragondolásra. Különösen igaz ez a kulturális szektorra, mely jó időkben virágzik, rossz időkben az elsők között kénytelen bezárni kapuit. De

minden radikális változás magával hozza a változtatás kényszerét, amit lehetőségként kell kezelnünk.

A színház képes a nehezebb időkben is visszaadni a közönség, a város, vagy akár a régió és a nemzet szellemi munícióiból fakadó biztonság érzetét. Ezen felül életre hívhat olyan társadalmilag is fontos kezdeményezéseket, melyek szélesítik a befogadói kört, újra ünnepként mutatva be az értéket, melyet magában hordoz. A jövő színháza bármilyen gazdasági helyzetben is van, két pólusú gondolkodású. Egyrészt a kulturális piac aktív szereplőjeként fokozottan gazdasági alapokon nyugvó műsorpolitikát folytat, másrészt érzékeny társadalmi szereplőként feladat-vállalásában fontos helyet szán a közösség építésére, a város és vidék lakóinak értékalapú kulturális találkozására, valamint kiáll fontos társadalmi üzenetek mellett.

Újévi hangverseny és Operabál

Ez a gondolkodás indított el bennünket azon a funkcionális színház útján, mely az újévi koncertek hangulatával megtöltve az év első napjait, az operabálok pezsgő és sokrétű közösségi igényével, mint hozzáadott értékkel növeli a társadalmi elfogadottságát. A színházi elegancia és kifinomultság újra megjelenik az épület fali között, másrészt új, eddig nem pusztán a színház adaptív gondolatiságához közel álló vendégek számára is kinyitja kapuit.

Mindezen felül 2023. október 14-én lesz 140 éve, hogy a polgárosodott Szeged színházát átadták. Ennek méltó megünneplése fontos társadalmi üzenetként jelenik meg programunkban.

A lehetőségek nem pusztán színházi eszközként jelennek meg, sőt egyes innovációk a korábbi években már megjelentek, ám ezek összefogása, egymással történő viszonyuk kialakítása és egymásra építése a jövő feladata. Mint ahogy a jövő feladata, hogy a Szegedi Nemzeti Színház által működtetett terekben (nagyszínház, kisszínház, REÖK, pódiumszínpad, szabadtéri) olyan értékek szülessenek meg, melyek a kor kulturális gondolkodásához idomulva, új értelmezési síkokat nyitnak. Ilyen lehet a pódiumszínpad, mely képes a kortárs színházi világok integrálására, a művészeti ágak szinergiájaként megjelenő irodalmi, képzőművészeti, zenei interakciók

kisközönség felé történő bemutatására; vagy az épületegyüttesek homlokzatának újszerű értelmezése, művészeti tartalommal való megtöltése.

Ezeknek az új utaknak és lehetőségeknek, valamint a színház stratégia irányításának tervezésére, valamint a színház, szabadtéri, REÖK hármasának összehangolt strukturális koordinációjára **Seres Istvánt** kérném fel, aki az elmúlt két évtizedben számos hazai és külföldi színházi formációban és sokrétű művészi formanyelv megteremtésében vett részt alkotóként és vezetőként, valamint nagy tapasztalattal bír a kulturális diplomácia és kulturális menedzsment területén.

Épület/infrastruktúra

Nem mehetünk el szó nélkül amellett a tény mellett, hogy az épület, bár kívülről még aránylag jól tartja magát, utolsó jelentős felújítása 1986-ban fejeződött be. Sajnos a nem megfelelő szakértelemmel végzett felújítás során a színház akusztikáját segítő hangréseket is befalazták. Az akkor modernnek számító beépített technikák mára már elavultak. A kiszolgáló helyiségek, öltözők állapota méltatlan az intézményhez és higiéniai problémákat is felvetnek. A kelléktár, hangtár és egyéb kiszolgálórészlegek infrastruktúrájának felújítása elengedhetetlen. A fény- és hangtechnika az utóbbi években folyamatosan fejlesztési pozíció volt, ám még így is messze van egy korszerű színháztól elvárható szinttől. Az épület a 2010-es években új nyílászárókat kapott, valamint a fűtés és az elektromos energiai rendszerét is korszerűsítették. A 2022-es évben a művészlift került cserére.

Ha komolyan gondoljuk, hogy a szegedi operajátszás új aranykorát kívánjuk megteremteni – márpedig nagyon is komolyan gondoljuk! – akkor elengedhetetlen a zenekari árok átalakítása. A súgólyuk kivételével megnövelhető a színpad alatti tér, ami nagyobb vonóslétszámot, egészében véve fajsúlyosabb, komolyabb zenekari hangzást eredményez majd. A mai világban elengedhetetlen a színpadnyílás felett elhelyezkedő feliratozó felület, mely akár két nyelven is képes közvetíteni az opera cselekményét.

Nézőforgalmi terek

De megoldandó a nézőforgalmi területek helyzete is. A kevés és egymástól távoleső vizesblokkok (a harmadik emeleten egyáltalán nem található), a lift hiányában komoly fizikai munkával megmászandó magas emeletek, a földszinten elhelyezkedő (a nézőtérhez képest két emelettel lejjebbi) büfé mind-mind eltántorítja a színházba járó közönséget, és az otthonosság érzése helyett a kellemetlenséget növeli. Ezek átalakítása nagy anyagi ráfordítást igényelne. Ugyanakkor számos olyan lehetőség is van, mely nem emészt fel jelentős összegeket. Ilyen a színház nézőforgalmi tereinek szőnyeggel való borítása, a páholyok egy-egy, a színház történelméhez erősen kötődő színészről és énekművészekről elnevezése Vaszy Viktortól Gregor Józsefig, Karikó Teréztől Simándy Józsefig.

Színház felújítási program

Az épület megérett egy nagy vidéki színházi felújítási programban való részvételre. Első lépésként tehát kezdeményezni fogjuk, hogy a Szegedi Nemzeti Színház kerüljön be a színház felújítási programba!

Ezekben a gazdaságilag nagyon nehéz időkben felelőtlenség lenne bárki részéről jelentős beruházásokat ígérni, de mindenképpen meg kell vizsgálni annak lehetőségét, hogy az állagromlást megállítsuk. Ehhez a 2012-es energetikai korszerűsítéshez kapott uniós támogatásokhoz hasonló megoldások szükségesek.

Szabadtéri infrastruktúra

A Dóm téri nézőtér állványzata biztonságos, de a székek folyamatos pótlása, cseréje szükséges. Az Újszegedi Szabadtéri Színpad korszerűsítése, széksorainak cseréje viszont elengedhetetlen, tovább már nem halogatható.

Színészlakások

Mint ahogyan szükségszerű a színészlakások helyzetének rendezése is. Ez egy olyan fontos kérdés, mely a színházi dolgozók társadalmi elégedettségében játszik kiemelkedő szerepet. Egy ilyen nagy intézmény esetében a vendégművészek száma is jelentős, és elemi feltétel (lenne) számukra is a jó minőségű lakhatási körülmények

biztosítása ahhoz, hogy magas művészi színvonalon tudjanak alkotni. Ezeknek a lakásoknak a korszerűsítése, valamint az albérletek helyett a színészlakások számának és minőségének növelése lehet csábító erő a Szegedre költözésben.

Díszlet, jelmez raktározás

Mind infrastrukturálisan, mind gazdaságilag fontos említést tenni a színház által előállított és rendkívül költséges díszlet, jelmez raktárak helyzetéről. A raktári kapacitás lassan eléri határait, ezen felül az előadások bemutatásának során keletkezett díszlet, jelmez, kellék és egyéb használati cikkek újragondolása, a gyártóműhely korszerűsítése, annak gazdasági alapon működtetése is kiemelkedő feladat. Akár a díszletgyártás kapacitásainak bérbeadásával, akár a díszletek újrahasznosításával, akár a felhalmozódó eszközök értékesítésével, mind a gyártási részleg munkájához, mind a színház gazdasági és ökológiai egyensúlyához hozzá járulhatunk.

Műszak/háttérmunkások

A műszak néhány régóta itt dolgozó emberből és a folyamatosan fluktuáló fiatal dolgozókból áll. Túlterheltségük a leginkább szembetűnő. Kevesen vannak sok munkára, és nem rendelkeznek tartalékkal sem. Emiatt nem tudják biztosítani a szükséges pihenőnapokat vagy az esetleges helyettesítéseket sem. Ebből az a mind művészileg, mind gazdaságilag szerencsétlen működés következik, hogy egy délelőtti díszletes próba után este nem lehet másik darabot játszani, mert fizikailag nem képesek lebontani és átépíteni a színpadot. A műszak egy színház elsősoros bázisa. Számukra fontos lenne olyan munkakörülményeket biztosítani, mely nagyobb kiszolgáló kapacitást eredményez. Ez elengedhetetlen egy ekkora infrastruktúra működtetése során.

Itt jegyzem meg, bár ez valamennyi dolgozóra érvényes, hogy elengedhetetlennek tűnik egy kollektív szerződés megalkotása, mely mind a munkáltató, mind a munkavállalók felé garanciákat ad a munkavégzés feltételeiről. Garantálni kell a

hétfői munkaszüneti napot és lehetőség szerint blokkosítani az előadásokat, hogy kevesebb díszletmozgatással/építéssel, ebből következően kevesebb humánerőforrás ráfordítással és gazdaságosabban lehessen működni.

Prózai tagozat

A prózai tagozat vezetésére, a felelősségteljes főrendezői poszt betöltésére **Nagy Viktor** Jászai Mari-díjas rendezőt, érdemes művészt kérném fel. Tizenhat éven át volt a Magyar Állami Operaház tagja, rendezője, főrendezője. 2008–2011 között pedig a Győri Nemzeti Színház igazgatójaként dolgozott. Mind zenei, mind rendezői diplomával rendelkező széleslátókörű művész, aki hozzám hasonlóan nem a színházi revolúcióban, hanem a jól megtervezett és felépített evolúcióban hisz.

Az alapok

A magyar színházi kultúrát, a magyar drámaírást és zenekultúrát mindig is a műfaji sokszínűség jellemezte. A kabarétól a népszínműveken, vígjátékokon, a különféle zenés darabokon keresztül a klasszikus és kortárs drámákig és operákig igen széles az a repertoár, amely rendelkezésünkre áll. A kérdés csak az, hogy ebből a valóban nagy választékból mi az, ami élő és izgalmas, mit emelhetünk át a mai közönség számára? Mit kell játszania a Szegedi Nemzeti Színháznak?

Játszania kell az ifjúságnak, játszania kell a zeneszerető közönségnek, játszania kell a nemes, magas gondolatokra szomjazóknak, játszania kell a tisztán szórakozni vágyóknak, és figyelembe kell vennie azokat a nézőket is, akik az elvont, posztmodern színházi kalandokra kíváncsiak. Figyelembe kell vennie e rétegek számbeli arányait, ám felelősséggel azt is, hogy mi lenne az ideális.

A magyar és európai színházi kultúra él és élni fog

Ahogy a színházat magát sem ölte meg a videó vagy a televízió, a színház, az opera, a klasszikus és kortárs magyar művek iránti kereslet megmarad. Se videó, se digitális minőségű tévézés, se CD vagy DVD nem pótolhatja az „itt és most" varázsát. Az emberekben megmarad a vágy a nagy pillanatok, a kiszámíthatatlanság iránt. A csoda

megszületését szeretik átélni. És megmarad a kritizálás, a véleménynyilvánítás, a választás, vagy a sztárcsinálás igénye is.

Természetesen mindezt más módon, mint korábban. Ahogy nem ugyanúgy játszunk, rendezünk, mint száz éve, vagy akár húsz éve, ugyanúgy nem értékesíthetjük, vezethetjük úgy az intézményt, mint korábban.

Tetszik vagy nem, a klasszikus és kortárs magyar dráma, opera, zenés színházi produkció is termék, akár a fogkrém vagy az autó, tehát az e termék értékesítése során alkalmazott technikákkal – még ha a műfajhoz igazodó eltérésekkel is – kell a fogyasztókhoz eljuttatni. Ez nem jelenti a lefokozását, áruvá válását, azaz halálát. Ellenkezőleg, az egyedüli esélye a túlélésre, a megújulásra.

A szegedi közönség nyitott és befogadó. Emiatt irányítható is. Egy határig. A színház vezetésének különös felelőssége, hogy ezt a határt melyik irányba igyekszik kitolni: egy ultrakonzervatív, nagyobb részben szórakoztató darabokra épülő színház, vagy egy izgalmas, sokszínű, korszerű, európai léptékű népszínház felé.

A közönség igénye többrétegű

Legbelül, mélyen, magmaként izzik a katarzis, a megrendítő, a megtisztító élmények, a beavatás iránti tiszta, ősi vágy. Amiért a színházat megszülte az emberiség. Sokkal fentebb, langyosan pislákol a „gondolatébresztő" előadások iránti kívánság rétege.

Még egy lépéssel a felszín felé hullámzik az „érzelmekre ható" előadások utáni óhajok szintje, végül a felszínen egyszerűen csak szórakozni akar a néző. Egy színházat szellemi és szakmai síkon tisztán minősít, hogy mely igényszintet milyen minőségben akarja és tudja kielégíteni.

Elvetjük azt a „korszerű" elgondolást, hogy a közönség számára fontosabb, ami a média közvetítésével éri, mint az, amit személyesen átél. A szegedi közönség, csakúgy, mint minden közönség, lelki és szellemi élményt keres a színházban, néha pedig egyszerűen csak szórakozni akar. Hogy igényeit milyen mélységben és minőségben elégíti ki a színház, az a mindenkori művészeti vezetés elháríthatatlan felelőssége.

A társulat

Hiszünk abban, hogy a színház közösség. Hiszünk abban, hogy tudatos színésznevelés, felelősségteljes odafigyelés, valódi szakmai, művészi fejlődés, igazi csapatmunka, a színész és a rendező igazi alkotói kibontakozása csak egy társulaton belül lehetséges. Annak ellenére, hogy az uralkodó trend az, hogy ne legyenek társulatok. Ezt a trendet azonban nem valami belső szükséglet, nem a színházi fejlődés, nem a szakma, nem a jövő, nem valamiféle európai színvonal elérésének vágya, nem a józan ész diktálja, hanem kizárólag csak a pénz. Az a tapasztalatunk, hogy ahol erőszakosan megszüntették a társulati létet, ott nem lehet többet igazi színházról beszélni. De mi van helyette? Művészi munka helyett színházi üzem, művészek helyett alkalmi munkások, művészi alkotás helyett projekt.

A közönség jó színészeket akar látni a színpadon

Ez a közhelynek látszó mondat nagyon is igaz. A távoli és közeli színházi aranykorok ma már legendás társulatait ez az egyszerű igény hozta létre. Tudjuk, hogy minden igazi társulatnak, mint egy élő organizmusnak, életszakaszai vannak. Nagyjából három. Az első egy felszálló ág, ahol szerencsés csillagzat alatt nagyszerű dolgok születhetnek. A második egy kiteljesedő szakasz, ami érett, kidolgozott stílust, szakmailag egyenletes színvonalat jelent. A harmadik pedig már a leszálló ág, ahol szükség van a megújulásra, különben a társulat annyira legyengül, hogy nem tud védekezni a belső és külső romboló tendenciák ellen.

A Szegedi Nemzeti Színház együttese eme organikus életfolyamat első szakaszát éli. Egy igazgatóváltás akkor nem fogja megrendíteni az egész társulatot, ha senki sem gondolja, hogy görcsösen azt kell folytatnia, amit az előző művészeti vezetés ráhagyott, de nem gondolja azt sem, hogy a változás jegyében fenekestől fel kell forgatnia mindent, ami eddig pozitív értelemben karakterizálta a színházat és a társulatot. A „...nem léphetsz kétszer ugyanabba a folyóba...“ Hérakleitosz-i mondata tehát kétszeresen is igaz ebben az esetben.

Tehát rövid időn belül egy új helyzet fog előállni, ami nem könnyű, de lehetőséget teremthet egy a régi alapokon álló, de évek alatt fokozatosan megújuló társulat

létrehozásához, egy a meglévő értékeken nyugvó, azt megőrző, lehetőség szerint több műfajban is otthonosan mozgó együttes kialakításához. Ez ma már szinte minden fővárosi és vidéki színházban szakmai alapkövetelmény. Ehhez a folyamatos megújuláshoz szükség van a társulat jelenlegi tehetséges, ütőképes tagjaira éppen úgy, mint azokra a színészekre, akik valamikor később csatlakoznak majd a csapathoz.

Lehetőség szerint olyan társulatban gondolkozom, ahol képzett, akár több műfajban is otthonosan mozgó színészek dolgoznak. Lehet, hogy többet játszanak ugyan, de vélhetően jobb körülmények között, és szándékaim szerint magasabb fizetésért. A mostani két játszóhelyet figyelembe véve, arányos bemutatószámmal, megfelelő létszámú darabokkal, a műfajokat nem ütköztetve, a jelenlegi, vagy kicsivel nagyobb társulat kitűnően el tudná látni az aktuális feladatokat. Hogy mennyivel nagyobb, az a mindenkori műsorterv és a pénzügyi háttér függvénye.

Egy köztiszteletnek örvendő, volt budapesti színigazgató kétértelmű és némileg cinikus megállapítása szerint „...az éhes színész a jó színész". Mi határozottan tiltakozunk ez ellen! Szerintünk az anyagilag és erkölcsileg megbecsült, tisztességes feladatokkal ellátott, rendszeresen foglalkoztatott, ezért művészi pályáját, egzisztenciáját tervezni tudó, fizikai és szellemi kondícióját az alkotómunkára koncentrálni képes színész a jó színész. És mindent meg fogunk tenni, hogy ezeket a feltételeket megteremtsük.

A család színháza

Több bemutatót tartunk a gyermekek, a családok számára

Színházi szakemberek szerint húsz-harminc évig még kitart a mai, aktív színházba járó közönség, tehát a mi életünkben még nem kell talán attól tartani, hogy egyik napról a másikra kiürülnek a színházak és a koncerttermek. De mi lesz azután? Kinek játszunk majd? Kik járnak koncertekre zenét hallgatni? Kik fognak olvasni verseket, regényeket, drámákat?

A gyermek és ifjúsági közönség ezért rendkívül fontos a számunkra. Ők a jövő színházi generációja. Nem nőhetnek fel kizárólag a televízió és a számítógép előtt. A mi közös felelősségünk, hogy az értékek felé terelgessük őket. Bevezetésük az egyetemes, s ezen belül a magyar színházi művészet, zene- és drámairodalom ragyogó termeibe kiemelkedő fontosságú.

A gyermekeknek, a családnak szóló darabok közül legalább egy a nagyszínpadon kerüljön bemutatásra. Az igazi totális közösségi élményt, a színházba járás varázsát ugyanis csakis a nagyszínpad adhatja meg. Fontos, hogy ezek a darabok is ugyanazzal a művészi igényességgel készüljenek, mint a tisztán felnőtteknek szóló előadások: a látványvilág, a díszlet, a jelmez, a zene, a színészi játék, a rendezés adjon felejthetetlen élményt a jövő színházi közönségének.

A gyermekek művészetre, színházra nevelésében a család, a családi környezet játssza a legnagyobb szerepet. Ezért olyan fontos, hogy minden évadban legyen egy olyan előadás is, amelyet „korhatár nélkül" mindenki megtekinthet, ahol a nézőtéren egymás mellett ülhet gyermek, szülő, nagyszülő egyaránt. Ez igazi varázslat, igazi élmény.

A magyar és világirodalom azon része, amelyet zeneszerzőként, szövegíróként, rendezőként magyar szerzők álmodtak színpadra bőven kínálja a műveket, amelyek alkalmasak igazi családi színházat csinálni: a *Legyetek jók, ha tudtok*, *A dzsungel könyve*, *A padlás*, a *Légy jó mindhalálig*, az *Isten pénze*, az *Egri csillagok*, *A kölyök*, – hogy csak néhányat említsünk a sok közül. Aztán ott van az *Oliver!*, *A muzsika hangja* a külföldi kínálatból. És bárhol is mutatják be őket, generációk nézik, tapsolják meg ezeket a történeteket újra és újra.

Új szerzők, új művek

Fiatal drámaíróknak bemutatkozási lehetőséget biztosítunk

Nagyon sok tehetséges fiatal írónk van. Közülük csak viszonylag kevesen írnak drámát. Ennek okait nem kívánom e pályázatban részletesen és hosszasan boncolgatni – bár megérne egy tanulmányt -, de annyit azért megjegyeznék, hogy tapasztalataim

szerint a színházak egy része nem vállalja fel az új szerzőkkel, új bemutatókkal kapcsolatos macerát, magyarul a többletmunkát és kockázatot. Annak ellenére, hogy ebben a témában nagyon sok átgondolt, komoly és tisztességes fenntartói és egyéb támogatói szándék mutatkozott az elmúlt időszakban. Volt, aki élt vele, de sokan sajnos nem mutattak érdeklődést.

Egy jól működő színházi dramaturgiának és művészeti vezetésnek azon kívül, hogy természetesen elolvassa a hozzá érkezett színdarabokat, vagy pályázatokon töri a fejét, az is a dolga, hogy elgondolkodjék azon, kiket kérjen fel egy-egy dráma megírására, egy regény vagy novella adaptációjára, kik azok a potenciális drámaírók, akiket érdemes hadrendbe állítani egy ősbemutató létrehozásáért.

Ezt tette Hevesi Sándor és később Németh Antal is a két háború közötti Nemzeti Színházban, megnyerve ezzel a magyar írók legjavát. Ezt most sem kellene máshogy csinálni.

Nem csak pályáztatni kell a fiatal írókat, hanem kiválasztani, felkérni, útjukat egyengetni, kellőképpen reklámozni, és persze nem utolsó sorban jó színészekkel jó előadásokat létrehozni. És akkor már szinte mellékes, hogy ez a kamaraszínpadon, vagy a nagyszínpadon történik.

Mindez persze kockázattal is jár, de kockázat nélkül nincs színház. Egy szellemes, színházi körökben jól ismert mondás szerint, amely felteszi a kérdést, hogy mi az amatőr és a profi közt a lényegi különbség, a válasz így hangzik: az amatőrnek ihlet kell, a profinak előleg. A mi olvasatunkban ez nem csak pénzt jelent, hanem megelőlegezett bizalmat is.

Ösztöndíj

Ösztöndíjat és lehetőséget adunk fiatal színésznövendékeknek

A magyar színházi élet sajnálatos és visszafordíthatatlannak tűnő jelensége, hogy a fővárosi, vidéki és helyi színitanodákból jött „színészek" elárasztották a pályát, olcsó munkaerőt kínálva az amúgy sem túl gazdag színházaknak. Kevés üdítő kivételtől eltekintve képzetlenek, általában hosszabb idő után sem mutatnak számottevő

fejlődést, nem alakul ki egyéniségük. Ez a tendencia megfordítható, ha a színház maga tesz lépéseket a Színház - és Filmművészeti Egyetemen vagy a Kaposvári Egyetemen tanuló színinövendékek felé. Nem elég ugyanis a különböző évfolyamok vizsgáit rendszeresen látogatni és a negyedik év végén odamenni a végzős hallgatóhoz azzal, hogy: szerződjön a színházhoz, ezt és ezt fogja játszani, ennyi lesz a fizetése, és ez a rendező fogja rendezni. Ez ma már általában kevés. Mi egy sokkal tudatosabb, aktívabb kiválasztást tartanánk jónak.

A harmadik évfolyam végétől egy-két tehetséges növendéknek - természetesen konzultálva az osztályvezető tanárokkal - ösztöndíjat kínálnánk egészen a diplomáig. A negyedik évben, amikor már színházi gyakorlatra kerülnek valamelyik társulathoz, a Szegedi Nemzeti Színházban kapnának feladatot egy vagy több darabban. A társulat már meglévő értékes, tehetséges derékhada mellett felnőhetne egy új nemzedék, akiket már a színház saját maga nevel fel és később ők formálhatnák a színházat a saját képükre. A fiatalságnak óriási ereje van!

A nagyszínpadon klasszikus értékekre alapozott, népszerű műsorrendet állítunk össze

Közhely, hogy mindig a nagyszínházat nehéz megtölteni, de ez mindenhol így van. Az üres ház üres házat vonz. Legyen az kortárs vagy klasszikus dráma, vígjáték, zenés játék vagy musical, a foghíjas nézőtér réme állandóan ott kísért valahol a háttérben. Mindegy, hogy a Paulay Ede utcában, a Körúton vagy egy vidéki nagyváros főterén áll az a bizonyos színház.

A jó színészeknek jó darabokban jó szerepeket kell keresni!

Ha ez sikerül, összeáll a műsorterv. Nagyon fontos, hogy tudjuk – és mondjuk is – hogy melyik darabot, miért játsszuk. Minden előadással célunk van, minden előadással egy célközönséghez akarunk szólni, velük akarjuk és tudjuk a házat megtölteni.

Így például: Azért játsszuk, mert népszerű darab, amelyre közönségigény van. Azért játsszuk, mert a drámaírónak valamilyen évfordulója van. Azért játsszuk, mert van rá egy vagy több kiváló színészünk, sztárunk és rá, vagy rájuk építjük az előadást. Azért

játsszuk, mert kultúrmissziót teljesítünk... És számos más ok lehet egy darab előadására.

Együttműködés

Együttműködést alakítunk ki más, hasonló adottságú vidéki színházakkal

Ez a jövő egyik útja. Nálunk jóval gazdagabb európai országokban (Franciaország, Németország, Olaszország) erre már régen rájöttek és széles körben alkalmazzák. Magyarországon a színházak annyira el vannak foglalva napi gondjaikkal, hogy nemigen néznek távolabb a saját portájuknál. Pedig érdemes lenne elgondolkodni az együttműködésen.

Az elmúlt időszak számos példája bizonyítja, hogy a kiszámíthatatlan finanszírozást, az elvonásokat, a csökkenő büdzsét elsősorban a prózai bemutatók sínylik meg: drágábbak lettek a produkciók és a prózai előadások a vidéki színházakban legtöbbször csak bérletben adhatók el, ami egy nagyobb városban egy prózai darab esetében átlagosan 15-20 előadást jelent. A jobban eladható operett és musical tekintetében valamivel kedvezőbb a helyzet, de ezek a produkciók is csak ritkán, elvétve kerülnek be a következő évad repertoárjába.

Az együttműködés lényege: a díszlet, a jelmez, a rendezés - zenés darab esetén a koreográfia -, vagyis a teljes előadás legalább két olyan színházban megfordul, ahol az adottságok: a színpad mérete, a technikai feltételek, valamint a rendelkezésre álló előadói apparátus nagyjából azonos feltételek mellett rendelkezésre áll.

A koprodukció elvi és gyakorlati megvalósításának főbb vonalai a következők: a résztvevő színházak egy-egy komplett saját produkciót mutatnak be az általuk kiválasztott és szerződtetett színészekkel, énekesekkel, karmesterrel, rendezővel, koreográfussal, tervezővel, majd a produkciók mindkét színházban, városban megfordulnak egy-egy évaddal később.

Az alapelv az, hogy a csere alkalmával minden színház a rendelkezésére álló saját színészeivel, énekeseivel, zenekarával stb. dolgozik. Tehát ami közös, az a díszlet, a jelmez, a rendezés, a koreográfia. De előfordulhat az is – és erre is volt már példa -,

hogy csak egy produkcióra szólt az együttműködés, és mindkét színház színészei részt vettek az előadásban.

Az együttműködés legfontosabb feltétele persze az, hogy előzőleg közösen megállapodnak a bemutatandó darabban/darabokban, az alkotók személyében (rendező, díszlet- és jelmeztervező stb.), a szerzői jogokkal kapcsolatosan, valamint a bemutatók időpontját illetően legalább egy évre előre. Elvégzik a gazdasági számításokat, közös produkciós és forgalmazási tervet készítenek, szintén egy-két évre előre. Ha ezután minden évben rendszeresen megbeszélik a tapasztalatokat - pénzügyi háttér, szervezési problémák, a közönség reagálása, logisztikai feladatok, műszaki nehézségek, művészeti kérdések, reklám, sajtó stb.-, és új produkciókban állapodnak meg, esetleg tovább bővítik az együttműködés körét, akkor a színházak közötti kapcsolatok új, eddig ki nem használt lehetőségei nyílhatnak meg.

A közös gondolkodásnak sok olyan formája van, amelynek nem csak anyagi haszna, hanem komoly művészi ösztönző hatása is lehet. Színházi műhelyek mutatkozhatnak be egymásnak, dolgozhatnak együtt, adhatják át egymásnak tapasztalataikat rendszeresen, változatos formában.

És a nézőkről sem szabad megfeledkezni, akik így betekintést nyerhetnek más alkotó közösségek munkájába, megismerhetik azokat a színészeket, színházi alkotókat, akiket egyébként csak ritkán, vagy egyáltalán nem láthatnak színpadon. A hasonló adottságú színházak között kiépített folyamatos kapcsolat tehát nem csak kizárólag anyagi előnyökkel jár, hanem a társulatokat megerősítő művészi hasznot is hozhat. A színészek, rendezők, tervezők, koreográfusok cseréje az alkotói energiák megújulását segítheti elő.

Opera tagozat

Az operatagozat vezetésére **Hamar Zsoltot**, Liszt Ferenc-díjas, érdemes művészt kérném fel. Nemzetközi tapasztalatai, különösen a Zürichi Operaházban eltöltött sikeres évek predesztinálják arra, hogy a színház egyik szakmai vezetőjeként új utakat jelöljön ki a szegedi operajátszás és a szegedi zenés színház történetében.

Új magyar zenés darabok ősbemutatóját tervezzük

Szeretnénk, ha a Szegedi Nemzeti Színház az új magyar zenés darabok bemutatóinak egyik fontos helyszíne, egy minden tekintetben korszerű és új magyar zenei műhely lenne.

De már az elején szeretném tisztázni, hogy ne legyen félreértés: nem akarunk tisztán zenés színházat csinálni a Szegedi Nemzeti Színházból. Nem átjáróházat szeretnénk, ahol névtelen „megasztárok" egymásnak adják a kilincset, nem akarunk bevételi és széria rekordokat megdönteni, viszont szeretnénk kiaknázni a műfajban rejlő hallatlan népszerűséget. És nem utolsó sorban szeretnénk bebizonyítani azoknak, akik előítéletekkel viseltetnek a műfajjal szemben, hogy korszerű módon, színházi gondolkodással igenis lehet izgalmas, mai magyar zenés előadásokat létrehozni a Szegedi Nemzeti Színházban is.

A múlt század húszas éveiben sokan támadták meg Hevesi Sándort, a Nemzeti Színház akkori igazgatóját azért, mert be merte mutatni a János Vitézt. A darab persze óriási sikerrel ment, vagy százötven előadásban. A fanyalgóktól, meg a kultúrbotrányt kiáltóktól az akkori szellemi élet jeles képviselőinek – többek között Kodály Zoltánnak – kellett megvédeniük Hevesit, mondván, hogy nem feltétlenül értéktelen az, ami népszerű.

Meggyőződésünk, hogy a korszerű zenés színház egyetlen lehetséges útja nem csak az, ha az éppen legjobban futó produkció licenszét megvesszük (ha egyáltalán odaadják...), hanem az is, hogy a nagyon tehetséges, szerintem világszínvonalú és sikeres magyar zeneszerzőket új színpadi művek megírására inspiráljuk.

A múlt nehéz öröksége

A szegedi operakultúra Vaszy Viktor nevével jelzett aranykora ma már nyomaiban sem tetten érhető. Mind a bemutatók száma, mind az előadások színvonala azt mutatja, hogy a Szegedi Nemzeti Színház Operatagozata ma már nem több, mint egy a vidéki színházak sorában. Bár 1975 után Pál Tamás, Oberfrank Géza, sőt Gregor József vezetésével még heroikus erőfeszítések (és nagy fogadkozások) voltak a „régi szép idők" visszahozatalát megcélozandó, de igazán maradandó eredmények nem születettek. Könnyen mondhatnánk azt, hogy a mindenkori pénztelenség, a társadalmi-szociológiai viszonyok megváltozása vagy az éppen aktuális – helyi és országos – politikai csatározások nem kedveztek/kedveznek egy valóban virágzó operakultúra létrejöttéhez, de sajnos ennek az állításnak látványosan ellentmond, hogy egy komoly – Szegeddel egyáltalán nem összemérhető – operakultúrával alig dicsekedhető Miskolcon, vagy éppen Debrecenben azért születtek említésre méltó eredmények a 90-es évek derekán Kesselyák Gergely, illetve Kocsár Balázs szakmai vezetésével.

Mindazonáltal fontos leszögezni, Magyarországon alig néhány olyan színházépület található, mely valódi operajátszásra alkalmas. Ezek egyike a Szegedi Nemzeti Színház. Megfelelő méretű zenekari árokkal és olyan akusztikai jellemzőkkel rendelkezik, melyek megléte nélkül valódi operakultúráról beszélni sem érdemes.

A jelen problémái

Magyarországon – több, egymástól független forrás szerint is egybehangzóan – kb. 130-140 hadra fogható operaénekes dolgozik. Ebből a Magyar Állami Operaház mintegy 110-120 énekest köt magához szoros szerződésekkel. Ebből következik, hogy nagyon kevés az operaénekes a vidéki színházakban. Feltételezve, hogy ez a helyzet a csökkentett operaházi előadásszámok miatt esetleg javulni is fog, ezért ismét könnyebben lesz „kikérhető", kikölcsönözhető egy-egy jóhangú énekművész, a kiszolgáltatottság mindenképpen továbbra is jelen lesz a vidéki színházak operajátszásában.

További probléma az énekesek szakmai-gyakorlati képzésének általános helyzete Magyarországon. Sajnos ki kell mondanunk, hogy Magyarországról énekes-kivándorlás van és nincs bevándorlás. Tehetséges, ifjú énekművészeink gondolkodás nélkül törekednek külföldre, és ennek csak részben vannak anyagi okai. A másik ok, hogy a magyar énekesképzés (tisztelet a kivételnek!), illetve az operaszínpadi szakmai gyakorlat messze elmarad a világ más pontjain létrejött szakmai műhelyek színvonalától.

Míg a világ fejlettebb felén egyre-másra jönnek létre kiválóbbnál kiválóbb operastúdiók, addig mi itthon csak beszélünk egy ilyen képzés létrehozatalának fontosságáról, ténylegesen tenni azonban nem teszünk semmit. Hamar Zsolt, a Zürichi Operaház egykori állandó karmestere, testközelből tanulmányozhatta a világ talán egyik legjobb stúdiójának, a magyar Blum Tamás által világhírűvé tett Zürichi Operastúdiónak a működését. Szakmai tudására alapozva, két kiváló, nagy tapasztalattal bíró, szegedhez köthető karmester, Pál Tamás és Gyüdi Sándor vezetésével, és kiváló operaénekesek szakmai segítségével **Szegedi Operastúdiót** kívánunk létrehozni. A Stúdióban – mely szoros együttműködésben dolgozna az SZTE Bartók Béla Művészeti kar Magánének tanszékkel – posztgraduális képzést tervezünk olyan fiatal operaénekesek számára, akik szakmai rátermettségüket, tudásukat már valamilyen felsőoktatási zenei intézményben bizonyították, de a nagybetűs életbe való igazi kilépésük előtt tovább szeretnék szakmai ismereteiket, de leginkább gyakorlati készségeiket fejleszteni.

A Szegedi Operastúdió

Az operastúdió szakmai segítséget kíván nyújtani fiatal énekművészeknek azáltal, hogy a színpadi hivatás minden gyakorlati aspektusát külön, mégis egy pedagógiai rendszerbe foglaltan oktatja, illetve e részelemek gyakorlatban való kipróbálására lehetőséget, alkalmat biztosít a Szegedi Nemzeti Színház színpadján, előadási gyakorlat formájában.

A tanárok, illetve mentorok kiválasztásakor elsősorban a Szegedi Nemzeti Színházhoz kötődő művészekre, illetve a Szegedi Tudományegyetem Bartók Béla Művészeti

Karának mesteroktatóira támaszkodnánk, de egyáltalán nem utolsósorban a magyar operakultúra nemzetközileg is elismert legfontosabb képviselőire is számítunk. Kiemelten fontosnak tartjuk, hogy a Stúdió tevékenységét ne csak Magyarország határain innen, hanem azon túlra is kiterjesszük, és Kárpát-medencei léptékben valósítsuk azt meg. E törekvés azonban nemcsak történelmi-érzelmi célokat kíván szolgálni, hanem praktikus okokból a határon túl élő fiatal énekművészek magyarországi zenekultúrába való integrálását is kiemelt feladataként határozza meg. Az Operastúdió finanszírozását külső forrásokból, támogatásokból, szponzorációkból kívánjuk megoldani.

Kiindulva Szeged város színházszerető közönségének igényeiből, illetve abból a vágyból, hogy a Tisza part legfontosabb és legszebb színházának rövid időn belül Magyarország, sőt az egész Kárpát-medence legfontosabb teátrumává kell válnia, a Szegedi Nemzeti Színház zenés színházi kínálatának legalább három alkotóelemből kell felépülnie:

- Szegedi Opera
- Operett
- Musical-Szeged

E három műfaj – bár szakmailag sok szálon kapcsolódik egymáshoz – alapvetően különböző tervezést igényel.

Szegedi Opera

A Szegedi Opera régi fényének visszaállításához, illetve e jelenkor problémáinak, determinációjának megoldására a következő szakmai programok javaslata indokolt:

- Évadonként (az anyagi lehetőségekhez mérten) három új operabemutató a klasszikus-romantikus nagyrepertoárból.
- Két további opera repertoáron tartása a mindenkori előző évadból.
- A Szegedi Operastúdió létrehozása és beindítása, melynek eredményeképpen már egy-két éven belül saját, jól képzett, fiatal énekesgárda állhat a Szegedi Opera rendelkezésére.

- A saját, jól képzett, fiatal énekesgárda mellett hazai és külföldi sztárénekes(ek) meghívása.
  (Itt érdemes elsősorban a Kárpát-medencei, illetve Kelet-Európai énekes piac kínálatára és a Színház mecénásaira támaszkodni.)
- Nagyon tudatos és minden részletre kiterjedő próbaperiódusok megszerkesztése, összeállítása, melynek során a Szegedi Szimfonikus Zenekarral való nagyon szoros szakmai együttműködés külön hangsúlyt és fontosságot élvez.
- Az alapjában véve klasszikus, tradicionális rendezések preferálása olyan módon, hogy azok a mai kor elvárásainak is megfeleljenek (modern látványelemek, a popkultúra teremtette entertainment-re jellemző perfekcionizmus).

Operett

- Évadonként egy operettpremier a klasszikus nagyoperett repertoárból.
- Évadonként egy további operett repertoáron tartása a mindenkori előző évadból.
- Az újonnan létrejövő Szegedi Operastúdió fiatal, kiválóan képzett művészeinek sokoldalúságát kihasználva (magas színvonalú ének- és tánctudás, kiemelkedő prózai, illetve színészi képességek) országosan is egyedülállóan magas szakmai színvonal.
- Klasszikus, kifejezetten hagyománytisztelő rendezések, melyek az operett régi, nemes tradícióit keltik életre.

Musical

A musicaljátszás szegedi lehetőségeinek taglalása előtt érdemes néhány gondolatot rögzíteni a műfaj általános jellemzőit illetően.

1. A musical angolszász műfaj, amely Amerikából indult világhódító útjára.

2. Egészen Hegyeshalomig ún. staggione-rendszerben játsszák, amit azt jelenti, hogy egy színház egyszerre csak egy darabot játszik (maximális ráfordítással, kiemelkedően perfekt kiállítással, maximális anyagi haszon realizálásával). Nem csoda, hogy tőlünk nyugatra ebben a rendszerben futnak a musical-előadások, hiszen ez a műfaj nem kis mértékben üzleti vállalkozás, üzleti szemlélettel. Ehhez idomultan alakult ki e műfaj háttéripara is, a jogdíjak rendszere, az előadói jogok rendszere, a nagy bekerülési költségű, de nagy anyagi hasznot hozó befektetés – haszon mérleg szemlélet, vagy éppen az előadók market-rendszere (énekesek, táncosok adás-vétele).
3. Magyarországon, illetve tőlünk keletre az ún. repertoár-rendszer honosodott meg.

   Ez azt jelenti, hogy többtagozatú színházak prózai, illetve táncprodukciók mellett musical előadásokat is műsorukra tűznek, amelyekben jó – vagy egész jó – énekhanggal rendelkező prózai színészek énekelnek, illetve táncolni tudó – vagy szerető – színművészek táncolnak. A díszletek nem lehetnek sem túl grandiózusak, sem túl komplikáltak, hiszen a repertoár-rendszer éppen azt jelenti, hogy minden este valami mást kell előadni, tehát egyik napról a másikra kell teljes színpadképeket, díszleteket cserélni. Ebből következik automatikusan, hogy ezek a díszletek természetesen egyáltalán nem lehetnek drágák sem.
4. A két, fent említett rendszer összehasonlítása a szakmai különbségeken túl leginkább azt a szembeötlő különbséget mutatja, hogy míg az Egysült Államokban, illetve Nyugat-Európában a musical egy olyan műfaj, amely minden esetben turisztikai úticélként is funkcionál és generál turisztikai bevételt, addig Magyarországon a musical „helyi érdekű” műfaj, amely helyi igények kielégítésére szolgál

A realitások talaján maradva, mi a repertoár-rendszer folytatásában gondolkodunk:

- Évadonként egy musical-bemutató.
- Évadonként egy további musical repertoáron tartása a mindenkori előző évadból.

- A műfajhoz értő előadóművészek megtalálása és Szegedre csábítása. (A Budapesti Operettszínházban nemrégiben lezajlott profilváltás segít e cél elérésében!)
- Modern, a mai kor minden eszközét és lehetőségét felvonultató színpadi kiállítás (modern látványelemek, 3D-technológia, 7.1 hangtechnika).
- Új művek megrendelése fiatal magyar zeneszerzőktől.

Énekkari és tánckari művészek

E két művészeti közösség lendülete nélkül nem jöhetnének létre a színház nagy, emblematikussá vált opera, operett, musical előadásai. Viszont mind az énekkari, mind a tánckari művészek talán a művészi hierarchia alján foglalnak helyet. Híján a valódi szerepeknek, mindig háttéralkotói a produkcióknak. Olyan művészekről van szó, akik sokoldalúak, hiszen, ha kell énekelnek, táncosként táncolnak, énekesként prózát mondanak, tehát a színház sokoldalú művészei ők is. Számukra az anyagi megbecsültségen felül, melyet a mindenkori gazdasági helyzet befolyásol, olyan feladatokat és kihívásokat kell biztosítani, melyben látják a fejlődés, a szakmai megbecsültség, a maradás fundamentumait. Ezért szeretnénk jobban bevonni őket a szakmai munkába, és ezáltal kívánjuk számukra is a fejlődés fontosságát is hangsúlyozni.

Szegedi Kortárs Balett

A Szegedi Kortárs Balett a magyar kultúra egyik legizgalmasabb, egyidejűleg legértékesebb ékköve. A Szegedi Nemzeti Színház mindenkori vezetésének elemi érdeke és kötelessége, hogy minden módon segítse e nemzetközi hírű társulat működését. E kettős identitású önálló társulat fontos részét képezheti a színháznak. Egyrészt a nemzeti státusznak megfelelően ellátja a táncművészet magas szakmai minőségen megkomponált előadásait, másrészt önálló márkaként jelenik meg nemcsak a színház, hanem maga Szeged város életében is. Ezért is szeretnénk a Szegedi Kortárs Balettel egy szakmailag új alapokra helyezett kapcsolatot kialakítani,

hiszen a táncművészet ezen ágának nem pusztán a népszínházi repertoárban, hanem a Szegedi Szabadtéri Játékok színpadán is kiemelt szerepe lehet a jövőben.

A két társulat munkájának egyeztetése, szakmai együttműködése mind a színházban, mind a Dóm téren egy új szintre emelt összművészetiséget jeleníthet meg.

Szegedi Szabadtéri Játékok

A Dóm tér nem pusztán az ország legnagyobb színpaddal bíró csillagboltos színháza, hanem Szeged és a régió védjegye is egyben. Ennek megfelelően brand-értéke sokkal több, mint a színház, népszínház, zenés színház értékei együtt. Mivel a Szabadtéri játékok egyrészt befogadói kapacitásából, másrészt földrajzi fekvéséből és várostörténeti adottságaiból adódóan – mint Klebelsberg kultúröröksége – azt a hagyatékot ruházza a mai kor alkotóira, hogy – híven a 100 évvel ezelőtti nagyívű kulturális gondolatokhoz – a jelen kor emberét a jövő társadalmi és kulturális prizmájának szűrőjén keresztül láttassa. Ennek megfelelően a Szegedi Szabadtéri Játékok megújulása, megújítása fontos eleme pályázatunknak. Nem pusztán a szakmai szerepét tekintve, hanem a társadalmi üzenetét górcső alá helyezve is jól látszik, hogy minden, ami a szabadtéri színpadán megjelenik, ízlésformáló hatással bír. Ezért tartjuk fontosnak, hogy a jövőben strukturált módon bontsuk a Dóm téri és az Újszegedi produkciókat.

Dóm téri játékrend:

- Musical
- Opera
- Hangverseny – Ajándékkoncert
- Operett
- Tánc /Cirkusz

Újszegedi Szabadtéri Színpad játékrend:

- Saját produkció (zenés vígjáték)
- Vígjáték
- Musical
- Koncert
- Filmhangverseny
- Cirkusz/Tánc (A tánc és a cirkusz produkciók évenkénti vetésforgóban váltják egymást.)

Ahogy látszik is, a Dóm tér a klasszikus nagyprodukciók helyszíneként működik. Anyagi és humánerőforrások nyújtotta lehetőségeket figyelembe véve, a már máshol befutott előadások mellett saját, sehol máshol nem látható produkciókat hoz létre, vagy vásárol meg. A saját, egyedi produkciók természetesen készülhetnek együttműködésben is, hiszen kiemelt szakmai partnereinknek tekintjük a Magyar Állami Operaházat, és a Budapesti Operett Színházat.

Hagyomány ápolás és új utak keresése

Természetesen folytatni kívánjuk azt a hagyományt, mely világsiker produkciókat vonultat fel a zenés szórakoztatóirodalom legjavából. A musicalek mellett szeretnénk visszahozni a klasszikus nagyoperetteket is, mert meggyőződésünk szerint egy *Csárdáskirálynő* épp annyira hungarikum, mint az alföldi papucs, vagy a szegedi paprika.

A kortárs cirkusz, mely Európa más országaiban már több évtizede megújult, s régen túlmutat a vásári látványosságok világán, s képes ötvözni az akrobatika, a látványshow, a színház és a hagyományos cirkuszok műfaji elemeit, fájóan hiányzik a Szabadtéri programjaiból.

Az Újszegedi Szabadtéri Színpad a nyári könnyed szórakozás terepeként azoknak a produkcióknak ad otthont, melyek műfajukból adódóan nem igényelnek nagyszínpadot, egy intimebb térben tudnak jól érvényesülni. Legyenek ezek egyestés zenés, táncos, vagy prózai produkciók, zenés játékok, bohózatok, vagy éppen

kísérletező, fúziós előadások. Ezek színvonala, művészi és élvezeti értéke nem lehet kisebb, mint a Dóm téri produkcióké, viszont kikapcsolódási lehetőséget biztosít azok számára is, akik kisebb -kultúrára fordítható- pénzügyi kerettel rendelkeznek.

Mindezeknél a produkcióknál a világsztárok mellett az eddigieknél sokkal hangsúlyosabban számítunk a szegedi és a szegedhez kötődő előadóművészekre, nem utolsó sorban a Szegedi Szimfonikus Zenekarra, mint a térség komolyzenei bázisára.

A Szegedi Szabadtéri Játékok legyen a Város Ünnepe!

Fontosnak tartjuk, hogy a Szegedi Szabadtéri Játékokat minden szegedi a sajátjának érezze. Hogy ne csupán egy, valakinek nyűgöt jelentő, másoknak a turizmus által hasznot hozó nyári rendezvény legyen, hanem igazi Fesztivál, igazi Ünnep. Az immár húsz éves Ajándékkoncert intézménye továbbra is támogatandó rendezvény, de jellegénél fogva csak azokat a kultúra fogyasztókat éri el, akik év közben is a zenekar közönségét képezik. Éppen ezért szeretnénk sokkal jobban bevonni a polgárokat, magát a várost, mint helyszínt, a Tiszát, mint a várost alapvetően meghatározó folyót.

Hagyományteremtő Fesztiválnyitány a Tiszán

Elképzelésünk szerint a Szegedi Szabadtéri Játékokat minden évben egy, a Tiszára tervezett összművészeti produkció nyitná meg, mely kortól, társadalmi helyzettől, vagy anyagi lehetőségektől függetlenül kötné össze Szeged lakóit a Szabadtéri Játékokkal, és teremtene hamisítatlan fesztivál hangulatot minden évben. A Tisza jelképezi a kulturális áramlás fősodrását épp úgy, mint a természet erejét, a város történelmét, és megújulását. Ezeken túl látványos és izgalmas helyszín, nem utolsó sorban a kilátogatók nagy létszámát jól kezelő, a város közepén lévő terület.

Kísérő rendezvények

A Dóm téri előadásokhoz igazodva felvezető és kísérő rendezvényeket tervezünk városszerte, erősen építve a város szívében álló REÖK palotára, mint Fesztivál Központra.

Fesztiválkártya/kedvezmények

Kidolgozunk egy Szegedi Fesztiválkártya rendszert, melynek tulajdonosai különböző kedvezményeket kapnak a város vendéglátóhelyein. Szerződést kötnénk a Szegedi Közlekedési Vállalattal, hogy esténként az előadások után megfelelő számú elektromos roller/bicikli álljon a közönség rendelkezésére. Salzburgi mintára az előadásra megváltott jegy az előadás kezdete előtt három órával a nap végéig villamos vagy busz vonaljegyként is funkcionál. Nagy befogadóképességű parkolókat alakítanánk ki olyan helyszíneken, ahonnan tömegközlekedéssel néhány perc alatt elérhető a Dóm tér. Természetesen gondoskodnánk az előadások után is a parkolókba való visszajutásról.

Hosszútávú célunk, hogy a Szegedi Szabadtéri Játékok több mint 90 év után valóban nemzetközileg jegyzett, és várt esemény legyen. Szerződni kívánunk magyar és nemzetközi utazási irodákkal, de ehhez nem Budapesten vagy más városokban már lefutott produkciók felmelegítése, hanem valóban világszínvonalú és jó időben meghirdetett előadások kellenek!

REÖK-palota

A Reök-palota 2007-es nyitását követően nem pusztán a magyar és nemzetközi képzőművészeti élet számos fontos alkotása került itt bemutatásra, hanem az összművészetiség jegyében a művészeti ágak szinergikus kapcsolatai is teret nyerhettek az épület falain belül. Így a stúdió színpadon történő beavató színházi, kísérleti- és kortárs formanyelveket közvetítő színpadi produkciók is szélesítették a Magyar Ede által megálmodott szecessziós palota művészi sokszínűségét.

A Regionális Összművészeti Központ az irodalom, a zene, a képzőművészet találkozása, vagyis a kulturális kapcsolatok megteremtője. Ám ezen felül egy olyan társadalmi réteghez is szól, amely az egyes művészeti ágakban rejlő interakciókat tekinti fontosnak. Ezért ezt az utat a jövőben is követve, egy széles társadalmi igényt kielégítő párbeszédet kívánunk kiépíteni a művészeti ágak és befogadóik között.

A REÖK-palota strukturális felépítése

- Kortárs kiállítótér - reprezentatív kortárs képzőművészeti kiállításokkal;
- Kamarakoncertek helyszíne;
- Stúdiószínpad: beavató- és kísérleti színház.

Ehhez társul az épület, mint

- Megállószínház – flashmobok, kamara művek;

valamint az épület külső homlokzata, mint

- Reprezentációs központ

Kortárs kiállítótér

A 2007-es induláskor, a kortárs és modern kiállítások tekintetében, Szegeden szinte légüres térben létrehozott „megaintézmény" születésétől kezdve igényt tartott egyfajta regionális, kulturális zászlóshajó szerepre. Mára közel kétszáz megrendezett kiállításával az ország képzőművészeti életének egyik legfontosabb kiállítóhelyévé vált. Az országos szakmai sajtó figyelmétől kísért rendezvényeinek jelentős hányada a kortárs művészetben hivatkozási alappá vált.

Nemzetközi művészek

Miután sarkalatos pontnak tekintjük a nemzetközi hírű és szintű művészek munkásságát bemutató kiállítások szervezését, anyagi lehetőségeink függvényében, minden évben szeretnénk szervezni legalább egy kiállítást ezekből a nagyszámú közönséget csalogató rendezvényekből.

Testvérvárosi együttműködés

Kívánatos lenne a korábbi években elindított testvérvárosi kapcsolatokra építő képzőművészeti projektek további folytatása is. (Eddig Nizzával, Darmstadttal, Turkuval, Cambridge-dzsel, Temesvárral valósultak meg kiállítások). Ezen a területen még óriási, kiaknázatlan lehetőségek vannak.

Országos seregszemlék

Mára az ország egyik legjelentősebb kortárs képzőművészeti seregszemléjeként számontartott Szegedi Táblaképfestészeti Biennálék és Szegedi Nyári Tárlatok szervezése továbbra is fontos célkitűzés. Napjainkra, köszönhetően az elmúlt évtized szakmai törekvéseinek, az ország vezető képzőművészeinek legjava állandó szereplője a REÖK kiállításainak. A fiatal művészek is évről-évre egyre nagyobb számban jelennek meg a tárlatokon, hiszen számukra fontos referenciává, mérföldkővé vált a nagy presztízsű kiállításon való szereplés.

Az újra fogalmozott igényű országos tárlat hatását is jelzi, hogy több szakmai szervezet nagyszabású, reprezentatív felvonulását is a szegedi kiállítótérben képzelte el (Magyar Képző- és Iparművészek Szövetsége, Magyar Művészkönyvalkotók Társasága, Magyar Festészet Napja, Matéria Művészeti Társaság, Ceredi Kortárs Nemzetközi Művésztelep, Szögart stb.). 2023-ban a Magyar Festők Társasága, a MAOE csoportos kiállításai következnek. Tárgyalások folynak a Magyar Üvegművészek Társaságával egy széles kitekintésű tárlat szervezésére. A következő években ezt az országos ismertséget, az intézmény szakmai reputációját még inkább érdemes kiaknázni.

Együttműködések

Fontos cél a művészeti felsőoktatás intézményeivel kötött együttműködési megállapodások további bővítése. (SZTE BBMK, Magyar Képzőművészeti Egyetem).

Terveink között szerepel klasszikus magyar festők, illetve képzőművészek életmű kiállításainak a bemutatása. 2015-ben a Móra Ferenc Múzeummal közösen szervezett, *A kivetett bolygó* című, Aba-Novák Vilmos kiállítás tapasztalata alapján a szegedi közönségen túl jelentős országos érdeklődés volt megfigyelhető. Évente egy ilyen nagyszabású seregszemle amellett, hogy magas szakmai presztízse van, folyamatosan ír róla a szaksajtó is, így akár a határokon túli közönséget is mozgósíthatja.

Életműkiállítások

Fontosnak tartjuk az ország vezető kortárs képzőművészei életművének a bemutatását is, hiszen ebből nemcsak a helyi közönség, de a képzőművész szakmai is

sokat profitálhat. A szakmailag egyedülálló építkezés eredményeként: Ef. Zámbó István, Balla Attila, Csáki Róbert, Csurka Eszter, Fehér László, Fürjesi Csaba, Konkoly Gyula, Kovács Péter, Szüts Miklós, Vojnich Erzsébet, Kalmár János, Aknay János, Nagy Gábor, Hérics Nándor, Szabados Árpád, Stefanovits Péter életművének a bemutatására került sor. Ennek az illusztris névsornak a folytatása a délalföldi vizuális művészetek fejlesztése érdekében elengedhetetlen. A következő öt évben (Deim Pál, Sárkány Győző, Részegh Botond, Verebics Katalin stb.) életművét szeretnénk bemutatni.

Szegedi művészek

Tradíció teremtő módon, minden év nyarán (július-augusztus) a szegedi művésztelep aktuális eredményeinek a bemutatására is vállalkozott egy kamara kiállítás keretében az intézmény, mely a helyi művészet támogatásának egy alapvető faktora volt.

A nemzetközi trendek, nemzetközileg meghatározó képzőművészek, illetve a vezető magyar kortárs alkotók életművének a bemutatása mellett mindig is hangsúlyt fektetett a Palota a helyi, szegedi vagy Szeged környékén élő klasszikus és kortárs alkotók munkásságának a bemutatására. Fontos szempontnak tartjuk, hogy ezeket az életműveket, alkotásokat az európai és országos képzőművészeti élet szövetébe helyezve, értékelő módon mutassuk be. A kortárs helyi alkotók közül, elsősorban jubileumi kiállítások keretében, szinte minden évben néhány alkotó lehetőséget kapott jelentős méretű kollekció bemutatására. E mellett, nem csak a már befutott, országosan ismert művészeket igyekszünk majd bemutatni, hanem a pályájuk elején lévő alkotók kiállításai is megrendezésre kerülnek.

Emlékkiállítások

A már nem élő helyi alkotók emlékkiállításaink sorát olyan nevek fémjelzik, mint Nyilasy Sándor, Lehel István, Vinkler László, Fischer Ernő stb. vagy a nemrégiben zárt, nagysikerű, interreg projekt keretében megvalósult *Sorsok és utak* kiállítás. A következő években többek között szeretnénk megvalósítani Gábor Jenő, Erdélyi Mihály, Károly Lajos, Veres Mihály stb. helyi kötődésű festők emlékkiállításait. Nemzetközi mértékben is meghatározó lenne a Szegedhez kötődő világhírű

avantgárd művészek helyi bemutatkozása is. A tervek között szerepel a kubista Csáky József és az aktivista Gergely Sándor szobrászművészek bemutatása, illetve a szintén a városhoz kötődő Moholy-Nagy László kiállítása is nagy adósságot törlesztene. (A városban kizárólag csak a REÖK rendelkezik megfelelő teremszámmal, léptékkel, illetőleg nemzetközi színvonalú installációs lehetőséggel és világítási rendszerrel).

Utcai kiállítások

Hiszünk abban, hogy egy kiállítási intézmény nem csak az épületében, a falakon, a tereiben elhelyezett alkotásokkal lehet hatással közönségére, hanem az utcán is folyamatosan jelen kell lennie. Erre találtuk ki néhány évvel ezelőtt az utcai kiállításokat, amelyeken, fotókon illetve plakátokon a széles közönséget, az utca emberét is megszólíthatjuk.

Kamarakoncertek/Előadások

Az épület kiválóan alkalmas kamarazeni koncertek és zenés-irodalmi estek, rendhagyó összművészeti események befogadására. Rendszeressé tennénk az „Éjszaka a múzeumban" fantázianevet viselő, kortárs képzőművészeti, zenei és irodalmi, esetleg művészetelméleti esteket, ahol a modern művészet szakavatott előadók útmutatása mellett kerülhet közelebb a hallgatósághoz.

Stúdiószínpad

A stúdió színpad kiváló lehetőséget teremt a jövőben olyan produkciók bemutatására, ahol az interakció vagy az intim közelség, a nézői attitűdök más fajta értelmezése játssza a főszerepet. Ezt kibővítve, szeretnénk magát az épület egészét is színházi attrakciók bemutatására használni.

Megállószínház

A palota homlokzata, erkélyei kiválóan alkalmasak lehetnek egy nagy vetített háttérként segíteni a rövid, flasmob-szerű előadásokat, mely ezáltal kitágítja a színházi befogadás eddig hagyományos közegeit. Az utca embere várakozva vagy éppen az épület előtt elhaladva lehet részese a kultúrának. Ez a fajta gondolat pedig a kulturális érzékenyítés, a művészet emberléptékű közelségének befogadásában nyújthat segítséget. A „MEGÁLLÓSZÍNHÁZ", mint fantázianév jól tükrözi a

kulturális termékek hétköznapi életünkbe történő megjelenését. A kulturális együtthatások tekintetében kiemelten fontosnak tartjuk, hogy olyan közösségeket is elérjen a Reök-palota, akik eddig az épület vagy a benne rejlő művészet monumentalizmusa miatt nem, vagy csak óvatosan közelítették meg e misztikusnak vélt épületet.

Reprezentációs központ

Mindemelett az épült kiválóan alkalmas reprezentációs helyszínkét, a színházhoz kapcsolódó mecenatúra programban való fogadások és egyéb nagyszabású események kapcsolatépítő bemutatására. Hisszük, hogy a jövő kulturális fogyasztói egy a populáris rétegen kívül vett ünnepibb találkozásokra nyitottan élvezhetik a kultúra és a társadalom egyénnek szóló lehetőségeit.

Gazdálkodási és költségvetési elképzelések

A Szegedi Nemzeti Színház költségvetését évek óta követni lehet az intézmény weboldalán. Legyenek azok tervek vagy beszámolók, látható, hogy 3,2 milliárd forintos költségvetési főösszeg mellett, 200 fős létszám adott keretet a gazdálkodásnak több Szegedi telephelyen 2022-ben. A színház ma komoly gazdasági szereplő is egy város életében.

Sarokpontok

Az intézményvezetői, színházigazgatói pályázatom a nyilvános adatok (önkormányzati támogatás: 1.182.678.-, állami támogatás: 683.100.-, saját bevételek: 1.647.270.-Ft) ismeretében és több évtizedes vezetői gyakorlatom tükrében három sarokpontból indul:

- Az elmúlt évek kríziseit ismerve nem életszerű az az állítás, hogy minden költségvetésben van még 5-10% amit meg lehet spórolni, ki lehet venni a rendszerből. Ha egyáltalán volt ilyen, az már az elmúlt években elfogyott a közszférában. További spórolást nem tartok sem életszerűnek, sem elviselhetőnek, sem előre mutatónak.

- Az itt dolgozó munkavállalókkal közösen lehet és kell komoly ösztönzési programokat alapítani, működtetni. Ezek növelhetik a hatékonyságot, ami gazdasági mozgásteret teremt a Színháznak. Az energia józanság ma már nem spóroláson múlik, hanem azon, hogy együtt cselekszik a műszak és a társulat, és ha van megtakarítás, annak eredményét együtt élvezzük.

- Első számú felelős vezetőként hiszem, hogy mindent érdemes megtenni, ami a diverzifikált forrás szerzést jelenti, mert meggyőződésem, hogy ezeket a válságokat csak így tudjuk átvészelni. A kiadások szinten tartása fontos, de nem elég. A bevételeket kell a mainál sokszínűbb forrásból előteremteni.

Bevételek

A bevételek növelése szempontjából 4+1 lábon állást tervezek:

Városi támogatás mértéke: szinten tartandó

Ez egyértelműen olyan adottság, melynek összegét érdemben csak akkor lehet emelni, ha a város bevételei is érdemben növekednek. Bízom benne, hogy egy szabad, befogadó és toleráns városban, mint Szeged, egy képzeletbeli költségvetési tortában a kultúra legalább akkora súllyal szerepelhet a jövőben is, mint most.

Állami támogatás: növelhető

Ebben a tételben a többi városhoz képest érzékelhető a különbség, és sajnos nem Szeged javára. Vezetőként mindent meg fogok tenni annak érdekében, hogy az állami támogatások akár szakmai programok, akár értékteremtő produkciók mentén a következő években növekedjenek. A kultúrafinanszírozás egyik – és manapság sokszor hangoztatott módja – a projektfinanszírozás. Az ehhez szükséges tárgyalásokra készen állok.

Jegybevétel: növelhető

A színházba járók számára nincs abban semmi meglepő, hogy mára jelentős különbség alakult ki a budapesti és a vidéki színházak árképzésében és árszínvonalában. Ugyanakkor potenciális nézőink pénztárcája, ilyen infláció mellett, tovább aligha terhelhető. Középtávon tehát a szegedihez hasonló léptékű vidéki színházak árpolitikáját szeretném alkalmazni.

A jegybevétel növelése, a nézőszám növelésével függ össze. Jó előadásokat, jó marketinggel jól lehet eladni. A Nagyszínház jelenlegi 190 fő/előadás átlagát fel kell tornászni 450-500 főre esténként. A Szabadtéri (mely esténként 50-70 millió forint bevételt képes termelni) előadások számát észszerűen, nagyon átgondoltan, de növelni kell.

Mecenatúra: növekedő

Az üzleti támogatások, marketingkommunikációs együttműködések, szponzoráció témája olyan örökzöld téma a kultúrában, amit mindenki ígéretesnek tart, amikor a forrásbevonásról van szó. Lokális szinten ennek fokozása, értékelvű mecenatúra és támogatási program indítása nem lehet kérdés a helyi és regionális vállalkozók körében. De valljuk be, minden produkció ugyanazoknak az embereknek a pénztárcájára épít. Mi ennek országos szintű bővítésére szeretnék kísérletet tenni. Meg kell fogalmaznunk, és egyértelműen fel kell mutatnunk, hogy mi az, ami Szegedből akár országos, akár nemzetközi szinten is jól látható? Ha ilyen kulturális termékünk van, legyen az a Szabadtéri vagy a kőszínház vagy a balett, találnunk kell hozzá országos vagy akár multinacionális támogatót. Olyan partnereket, magánszemélyeket és vállalkozásokat, akik személyes ügyüknek érzik a színház támogatását.

De ez nem maradhat viszonzás nélküli. A színház mindig is képes volt a polgári értékeken túl olyan rendhagyó üzeneteket is hordozni, melyek a mecenatúra számára különböző okokból, de fontosak, támogatandóak. A mecenatúra által a színház képes újra olyan nézőket -és ez által olyan partnereket- behozni az épületbe, akik számára a színház által kialakított kapcsolati hálók lehetnek a mikrogazdaság új színterei. Számukra kívánunk külön előadásokat értékesíteni, találkozókat, fogadásokat szervezni, valamint a kapcsolati tőke beemelésével a kreatív ipar motorjait működtetni.

Plusz, egy nemzetközi forrás szerző képesség fejlesztése: kialakítandó

Szeged, mint egyetemi város, a nemzetközi együttműködésekben már régóta megtalálta a szerepét, amivel együtt jár olyan forrásbevonás, mely külföldi, akár közösségi, akár magán forrásokra épít. Az ilyen típusú pályázatok, együttműködések előkészítése és lebonyolítása nem triviális: mégis tennék egy kísérletet egy Szeged-Arad-Szabadka-Temesvár nemzetközi forrás szerző képesség kialakítására.

Kiadások

Gazdálkodás, humánerőforrás, beszerzések, folyó költségek

A színház 2022. évi költségvetését végig nézve, a közvetlen személyi juttatások járulékkal együtt mint egy 860 millió forintot tettek ki, amihez ha hozzáadjuk a szakmai tevékenységet segítő szolgáltatások kicsivel több, mint egy milliárdos összegét, látható, hogy az alaptevékenység minden három forintjából kettőt elvisz. Egy színháznál számomra ez egy követendő ökölszabály. Ugyanakkor fontos lenne olyan bérpolitikát alkalmazni, ahol munkatársainkkal és állandó külső partnereinkkel együtt gondolkodhatunk egy idő és teljesítményarányos rendszeren.

Számos színházban jól működik a mozgó bér rendszere. A sikeres produkcióban dolgozók a produkció hasznából előre megállapodott módon és összegben részesednek. Aki többet dolgozik, többet is keres.

Ennek azonban számos feltétele van: Pontosan tudni kell, hogy egy-egy előadás -a bekerülési költségen túl- esténként mibe kerül. Azt is folyamatosan figyelni kell, hogy mennyi jegybevételt hoz. Csak olyan produkciókat szabad színpadon tartani, melyek minimum eltartják magukat (akár jegybevételből, akár szponzorációból), de leginkább, melyek esténkét bevételt termelnek. Az így keletkező profit képezheti a „spiel-pénz" alapját. A produkcióban résztvevőkkel már a felkérés idején tisztázni kell az anyagi feltételeket. Ehhez is nagy segítség lehet mind a munkáltatónak, mind a munkavállalónak a Kollektív Szerződés.

A humánerőforrással való gazdálkodáshoz tartozik az időben hirdetett, jólszervezett munkarend is, mely alapját kell képezze a Színház mindennapjainak.

A színház weboldalán most is nyomon követhető milyen beszerzésekre milyen polgári szerződések köttetnek ötmillió forint felett. Ezt az átláthatóságot szeretném tovább folytatni beszerzéseinknél, együttműködve a város gazdálkodásáért felelős szervezeteivel.

A színház infrastruktúráját érintő beruházások egy külön dolgozatot is megérdemelnének: legyen az a Szabadtéri nézőtere, vagy a színház épületének

modernizációja, színpad, fény és hangtechnika, vagy egyszerűen a fenntarthatóság érdekében megfogalmazott beruházások, mert úgy gondolom egy színház ökológiai lábnyoma és lehet fontos és érdekes. Az elemi költségvetésben ilyen jellegű beruházások bizonyára nem fognak beleférni: erre plusz közösségi, pályázati forrásokat kell tervezni, ami csak a várossal és a kormányzattal közös egyeztetés mellett lehetséges. Erre készen állok, és abban bízom, hogy jó terveket előkészítve találunk hozzá finanszírozást is.

Összességében tehát nem az azonnali, fiskális beavatkozásokban, hanem forrás bővítésben, racionalizálásban gondolkodom, amit nem csak hatékonyan, de -siker célok mellett- eredményesen szeretnék megvalósítani.

PR, Marketing

Új, az eddiginél intenzívebb kapcsolatot építünk ki a közönséggel. Ma néhány előadás szinte hirdetés nélkül is sok nézőt vonz. De ez a megállapítás kizárólag a sikerdarabokra igaz. A többiért meg kell, meg kellene küzdeni. Sajnálatos, hogy az a magasszínvonalú marketing, mely éveken át a REÖK palota munkáját jellemezte, nem került át a Színházhoz az összevonás után. A Szegedi Nemzeti Színháznak jelenleg nincs arculata, nincs mástól jól megkülönböztethető profilja, de ami ennél is nagyobb baj, nincs valódi jelenléte. Még Szeged falain belül se, nemhogy azon messze túl. Célunk az, hogy hosszabb távon valódi, élő, eleven kapcsolat, egyfajta dialógus alakuljon ki a színházat szerető közönség és a teátrum között. Ezt kiemelten fontos feladatnak tekintjük, mert a hagyományosan színházba járók, a műfaj szerelmesei mellett új közönségrétegeket is szeretnénk a színházba becsalogatni. Nevezetesen a családokat, akik gyermekeikkel együtt szeretnének színházba járni, a középiskolásokat, az egyetemistákat és a polgári értelmiség azon rétegét, akik eddig valamilyen okból távol maradtak.

Ennek a törekvésnek nem pusztán az a célja, hogy egyszerűen csak a nézőszámot, vagy a jegybevételt növeljük – bár az sem lényegtelen szempont –, sokkal inkább a

színház érezhető szellemi kisugárzását, a város életében betöltött pozitív jelenlétét, az emberek rokonszenvét és a teátrum munkája iránti érdeklődését és bizalmát óhajtanánk megnyerni és tovább erősíteni.

Persze könnyen, ugyanakkor jogosan lehet erre azt mondani, hogy ha jó a színház, akkor az a bizonyos kisugárzás, jelenlét, érdeklődés magától is létrejön. Ez természetesen igaz, de szerintem mégsem helyettesítheti azt a párbeszédet, ami ugyan sem tapsban, sem jegybevételben nem jelentkezik közvetlenül, de az adott pillanatban rendkívül fontos visszajelzés lehet – akár pozitív, akár negatív – a színházi munka éppen aktuális szakaszáról.

Színházi nyílt nap, közönségtalálkozók, premier előtti beszélgetések

A közönség visszajelzéseit csak úgy tudjuk felhasználni, úgy tudjuk beépíteni programjainkba, ha élő, eleven, személyes kapcsolat alakul ki a színház és a nézők között. Ezért minden évad elején szeretnénk olyan nyilvános fórumot, nyílt napot tartani, ahol meghívott vendégek, közönségszervezők, a sajtó képviselői és a nézők találkozhatnak a színház vezetőivel, művészeivel, munkatársaival, és ahol bepillantást nyerhetnek a színfalak mögötti világba: próbát nézhetnek, esetleg megismerkedhetnek a műhelyekkel, a kelléktárral, jelmezraktárral, zsinórpadlással, a színház elzárt világával. Ez egy egész napos, ingyenes program, melynek este egy gálaest lenne a fénypontja, színház előtti kivetítővel, fényjátékkal.

A bemutatók előtt, a főpróba napján délután beszélgetéseket szeretnénk tartani az adott premier alkotóival, szereplőivel, rendezőjével egy felkészült moderátor segítségével, és utána az érdeklődők megtekinthetik a főpróbát is. Természetesen ez is egy ingyenes program lenne, ahol nagyon számítanánk a diákok, az egyetemisták, különösen a művészeti oktatásban résztvevők jelenlétére.

Ezek a premier előtti beszélgetések nem csak arra adnának lehetőséget, hogy a nézők és érdeklődők személyesen találkozzanak az alkotókkal, írókkal, rendezőkkel, színészekkel, tervezőkkel és az adott darabról előzetes információkat kapjanak, hanem arra is, hogy egy kicsit a színház számukra ismeretlen, rejtett világába, a

„háttéremberek“, az öltöztetők, fodrászok, világosítók, hangosítók, a műszaki személyzet színfalak mögötti munkájába is betekintést nyerjenek.

Ezek, valamint a színház műsorának papír alapú részletes ismertetése még az online világban is elengedhetetlen. Ezért is szeretnénk egy, a havi műsorfüzeten túli, negyedéves kiadvánnyal közelebb hozni a nézőket a színház belső világához. Ennek fontossága, hogy a kézzel fogható, jól illusztrált, sok érdekes információt, interjút tartalmazó brossúra, beköltözve a néző életterébe, a napi „irodalom” részévé válik.

Az értékesítésen túlmenően a kommunikációs és marketing stratégiák jóval több lehetőséget biztosítanak ma a színház számára, hogy az épület falain túl is híven képviselhesse a színház eszméit, kapcsolatot tartson, közösséget építsen, értéket teremtsen. Ha a kommunikáció új tereire gondolunk, akkor pedig azt tapasztalhatjuk, hogy a kor kivívta magának a koncentrált betekintés rövid életű, ám annál céltudatosabb figyelmét, melyhez gyors és hatékony közlésformákat használva, a generációk többségét tartalommal és impulzussal látja el. Ez az út számunkra is követendő, ha fennmaradásunkat hosszú távra tervezzük.

Rendszerben gondolkozva

Jelen pályázatunk keretein messze túlmutat az az elképzelés, mely egyszerre kitágítja és összeköti a térség oktatási, kulturális szöveteit, élő kapcsolatot teremtve az alkotó és befogadó között.

Horizontális cél

A Szegedi Nemzeti Színház multifunkcionális feladatellátása során vett feltérképezés, kitekintés, innováció és megvalósítás egységben történő működtetése, valamint a színházhoz kapcsolódó értékátörökítés generációkra vetített feladata horizontális célja az intézménynek.

Stratégiai cél

- Fenntarthatóság
- Értékprioritás kialakítás, megőrzése (család, oktatás, társadalom)

- Lokalizáció (városi, regionális, országos, kárpát-medencei, nemzetközi szakmai és társadalmi kapcsolatrendszer)
- Kreatívipar és innováció

A Stratégia célok eszközrendszere

CSALÁD

A Színház a család otthona

- Családi előadások
- Színházi játszóház
- Amatőr színjátszókörök támogatása, fellépéshez juttatása
- Meseíró pályázat minden generációnak
- Jelmez- és díszletrajzoló tervező pályázat gyerekeknek
- Család-tematikájú felnőtt előadások

OKTATÁS

ÁLTALÁNOS ISKOLAI ALSÓ TAGOZAT

Színház az osztályteremben

- Iskolai tanóra keretén belüli színházi előadások 45 percben, szoros együttműködésben a pedagógusok igényeivel az aktuális tanagyaghoz kapcsolódva.
- A legmodernebb nemzetközi drámapedagógiai eredmények beemelése és alkalmazása a szakmai program előkészítésébe, illetve megvalósításába.

FELSŐ TAGOZAT, KÖZÉPISKOLA

Iskolapad a színpadon

- Beavatószínházi előadások szoros együttműködésben általános iskolákkal és középiskolákkal, figyelembevéve az iskolai tananyag, például kötelező olvasmányok sorát.
- Állandó statisztálási lehetőség fiatalok számára a színház előadásaiban.
- A legmodernebb nemzetközi drámapedagógiai eredmények beemelése és alkalmazása a szakmai program előkészítésébe, illetve megvalósításába.
-

FELSŐOKTATÁSI INTÉZMÉNYEK

„Nem középiskolás fokon"

- Zenepedagógiai, drámapedagógiai és képzőművészeti (művészettörténeti) foglalkozások Szegeden és térségében;
- Opera és színházi stúdió a Szegedi Tudományegyetemmel (társegyetemekkel) szerves egységben;
- Karmesterképzés beindítása a Szegedi Tudományegyetemen a Szegedi Szimfonikus Zenekar közreműködésével;
- Zenekari zenészképzés a Szegedi Tudományegyetemen a Szegedi Szimfonikus Zenekar közreműködésével;
- Színházi háttérszakmai képzések a Szegedi Tudományegyetem és a színház közös felügyelet alatt (díszlet, világítás, hangosítás, ledfal technika stb.);
- Színész és operaénekes ösztöndíjak.

FELNŐTTKÉPZÉS

„…Taní-tani"

- Nemzetközi operastúdió
- Posztgraduális zenészképzés
- Posztgraduális karmesterképzés

LOKALIZÁCIÓ

VÁROSI

Színház a város szíve

- Intenzív jelenlét a város hétköznapjaiban és ünnepeiben;
- Kulturális csillagtúra: hangsúlyos jelenlét a város közösségi életében;
- Intenzív szerepvállalás a város idegenforgalmi, turisztikai profiljának kialakításában és megvalósításában;
- Nyitott színház: társadalmi találkozóhely és személyes érintettség;
- A színháznak, mint társadalmi és társasági térnek és kapcsolódási pontnak újragondolása, újra tervezése (Különös hangsúllyal a társadalmi egyenlőtlenségek kiküszöbölésére és az emberi társas kapcsolatok modern, mégis hagyományos, polgári értékeinek felelevenítésére.).

REGIONÁLIS

„A távolság, mint üveggolyó"

- Együttműködés a térség színházaival (Operaénekesek „kölcsönzése" a Kecskeméti Nemezti Színház produkcióihoz);

- Hármas (Szeged – Debrecen – Pécs) együttműködésben megvalósuló színházi produkciók, ahol a kiválasztott előadások vetésforgóban körbejárnak, a rendezés, a díszlet és a jelmez utazik, de a helyi művészek előadásában kerül színpadra a produkció.

Három év, három produkció – költségtakarékos megvalósítás (egyharmad költség).

ORSZÁGOS

Itthon otthon vagyunk

- A kész előadások körbeutaztatása az ország hangversenytermeibe, színházaiba.
- Vendégelőadások befogadása az ország különböző régióiból és alkotóitól.

KÁRPÁT-MEDENCEI

Együvé tartozunk

- Határon átnyúló kulturális-oktatási lehetőségek feltérképezése, a nemzeti kultúra és a hazai, valamint határon túli bemutatása.

NEMZETKÖZI KAPCSOLATOK

„Színház az egész világ"

- Nemzetközi operastúdió, nemzetközi művészek bemutatása.

KREATÍVIPAR ÉS INNOVÁCIÓ

Befektetés a jövőbe

- Kiterjedt mecenatúra-program hazai nagyvállalkozókkal;
- Kulturális menedzserképzés számára gyakornoki programok.

Kultúra, a jövő záloga

- A színháznak, mint összművészeti szintézisnek modern újragondolása, mely magában foglalja az irodalom, a zene, a tánc, a képzőművészet, média- és dizájn művészet 21. századi újszerű definícióját;
- A színház és az őt körülvevő gazdasági, ipari környezet kapcsolatának újragondolása;
- Technikai innovációk beemelése és virtuális közösségek megszólítása a modern színház falai közé.

A Szegedi Nemzeti Színház a társadalom, a fenntartó, az állam, a piac által elvárt szerepvállalása során újragondolni kész megoldásokkal kell, hogy előálljon. A 140 éve, mint épített örökségként az utókorra hagyott patinás épület falai közé olyan típusú gondolatiságot kell becsempészni, melyek a kor elvárásainak megfelelve, de a színház értékmegőrző szerepét szem előtt tartva építik a közösséget, alkotják a kultúrát. A hagyomány és nóvum kettőségének megjelenése, egy több színtéren adaptálandó attribútum, melynek hol progresszív, hol konvencionális eszközei lehetőséget teremtenek a nemzeti örökség és a kulturális értékek bemutatására. Akkor születik jó színház, ha rendszerben gondolkodva, egy nagyívű pályán tartva sikerül a színház következő 5-10 évét megfogalmazni. Ez a fajta szemlélet az európai kultúrában már meghonosult, s jellemző módon ez a gondolkodás emeli a kreatív ipar kiemelkedő szereplőjévé a színházakat, bennük az összművészetiséget, vagyis az egyetemes kultúrát.

Összefoglalás

A Szegedi Nemzeti Színház vezetése egy sokrétű, kellően felkészült csapat iránymutatásival lehet sikeres. Ezért fontosnak tartom újra hangsúlyozni, hogy az egyszemélyes önmegvalósító, autokrata vezetés helyett egy szakmai alapokon nyugvó menedzsment által tett művészeti-gazdasági irányt tartok célravezetőnek. Ez jelenthet garanciát a normakontrollok betartására, az észszerű fékek általi pályántartásra.

Pályázatunk legfontosabb pontjai:

- Gazdasági stabilitás;
- Szélsőségektől mentes, polgári értékeket hordozó, magasszintű előadások;
- Jól tervezhető évad/munkavégzés;
- Nemzetközi hírű Szabadtéri Játékok;
- Megújuló operajátszás;
- Operastúdió létrehozása;
- Színész ösztöndíjrendszer;
- A Szegedi Kortárs Balett szakmai integrációja;
- Együttműködés más színházakkal, operatársulatokkal;
- Országos és határon túli jelenlét;
- Hagyományápolás és művészettel nevelés;
- Épületfelújítás/korszerűsítés;
- Mecenatúra kiépítése;
- Marketing, brand-építés.

A 2024/25-ös évad terve

Nagyszínházi bemutatók

Giuseppe Verdi: Don Carlos

Giacomo Puccini: Manon Lescaut

Mihail Bulgakov: A Mester és Margarita

Molnár Ferenc: Üvegcipő

Kálmán Imre: Marica grófnő

Andrew Lloyd Webber: Sunset boulevard

Kisszínházi bemutatók

Új magyar mű

Egressi Zoltán: Portugál

Agatha Christie: A vád tanúja

Bohumil Hrabal: Őfelsége pincére voltam

Henry Lewis – Jonathan Sayer - Henry Shields: Ma este megbukunk

Vajda Katalin: Legyetek jók, ha tudtok

Menken-Ashman: Rémségek kicsiny boltja

Reök stúdiószínpad bemutatók

Vinnai András: Garzonpánik

Mark St. Germain: Az utolsó óra

Ivan Viripajev: Illúzió

Szabadtéri Játékok

Giuseppe Verdi: Aida

Kálmán Imre: Csárdáskirálynő

Seregi - Prokofjev: Rómeó és Júlia – balett

Richard Rodgers - Oscar Hammerstein: A muzsika hangja

Záró gondolatok

Ma Magyarországon a színházakat többnyire előadóművészek (színészek, énekesek) és lényegesen kisebb százalékban színpadi alkotóművészek (koreográfusok, rendezők) irányítják. Ahogy egy Kossuth-díjas művész fogalmazott: a körúti színészek bosszújának idejét éljük. Természetesen minden vezetői alkatnak, felfogásnak vannak (lehetnek) előnyei és hátrányai. Egy aktív színész nyilvánvalóan jobban ért a prózai színházhoz, mint egy karmester, aki viszont érzékenyebb egy énekes vagy zenész problémáira, de nem sokat tud a klasszikus vagy kortárs balettről. Ez azt is jelenti, hogy nincs ideális választás. A színházvezetésről alkotott elképzelésemhez a legközelebb az intendáns igazgató eszménye áll. Különösen, ha figyelembe vesszük, hogy a szó a latin *intendere*, vagyis figyelmet fordít valamire jelentésű igéből származik. A Szegedi Nemzeti Színház főigazgatója legyen a művészetekre fogékony, valamennyi művészeti ágra nyitott, de mindezt magasabb nézőpontból felügyelő, irányító, ugyanakkor két lábbal a földön járó ember. Forró szívvel, de jéghideg fejjel, művészi lélekkel, de menedzser szemlélettel.

A Szegedi Nemzeti Színház főigazgatója nem kell tudjon színészeket szerződtetni, darabot rendezni, operát énekelni, vagy vezényelni. (A balettbe már bele sem merek gondolni.) De rendelkeznie kell víziókkal, célokkal, tudnia kell, hogy merre akarja a társulatot vinni, mi az elképzelt irány, és hogy kikkel és hogyan tudja megvalósítani terveit.

A célunk egyértelmű:

Nem a vidék legjobb színházát szeretnénk létrehozni, hanem Magyarország mérték-, és értékadó kulturális központját, ahol a magasszínvonalú zene, a próza, a tánc és a képzőművészet találkozik a közönséggel.

Van víziónk, vannak terveink és van egy csapatunk, mely képes ezeket megvalósítani.

Ehhez kérem szíves támogatásukat!

Dr. Tóth Péter

A pályázat elkészítésében részt vett:

Hamar Zsolt karmester, Nagy Viktor rendező, Seres István színész, táncos, rendező, Dr. Nátyi Róbert művészettörténész, kurátor és Dr. Majó-Petri Zoltán közgazdász, menedzsment oktató, akivel évekig együtt dolgoztam vezetőként, és sokáig városi céget is vezetett.

Ezúton is köszönöm munkájukat!

Szeged-Budapest, 2023.01.23.

Mellékletek

- szakmai életrajz,
- hatósági erkölcsi bizonyítvány,
- a pályázó nyilatkozatai,
- a szakirányú felsőfokú végzettségeket igazoló okiratok másolatai,
- szakmai/vezetői gyakorlat igazolása,
- középfokú idegennyelv-tudást igazoló okirat másolata,
- állami kitüntetések, díjak, valamint a tudományos fokozatot igazoló dokumentumok másolatai,
- Dr. Batta András (Magyar Zene Háza) ajánlása,
- Huszti Péter Kossuth-díjas színész, a Nemzet Művésze, Corvin-lánc tulajdonos ajánlása,
- Marton Éva Kossuth,- Prima Primissa-díjas operaénekes, Szent István rend és Corvin-lánc tulajdonos ajánlása,
- Dr. Vigh Andrea (Liszt Ferenc Zeneakadémia) ajánlása,
- színházi szakemberek együttműködési szándéknyilatkozatai,
- plakátok